

V.İ. LENİN

KIR YOKSULLARINA!

inter

V. İ. LENİN
KIR YOKSULLARINA!

Lenin'in Kır Yoksullarına! adlı broşürü 1903 yılı Mart ayının ilk yarısında yazıldı. İlk defa Rus Sosyal-Demokratları'nın Yurtdışı Birliği tarafından Mayıs 1903'te Cenevre'de broşür olarak yaymlandı.

SBKP(B) Merkez Komitesi — Marksizm-Leninizm Enstitüsü tarafından Almanca baskısı yayınlanan *Lenin, Tüm Eserler Cilt 6*'nın 1976 yılında Dietz-Verlag — Berlin'de yapılan Almanca baskısının 357-430. sayfaları arasında yayınlanan *Kır Yoksullarına!*, aslına sadık kalınarak Türkçeye çevrilmiştir.

Birinci Basım : Aralık 1993
Dizgi : Dönüşüm (0212) 528 03 41
Baskı : Engin Matbaacılık
Kapak Baskı : Engin Matbaacılık
Kapak Hazırlık : İnter Grafik-Tasarım

ISBN 975 - 7349 - 14 - 3

İNTER YAYINLARI

Ankara Cad. No: 31

Fahrettin Kerim Gökay Vakfı İşhanı

Kat: 4 Daire: 50-51

CA/ALOĞLU-İSTANBUL

Tel: (0212) 519 16 16

V. İ. LENİN

KIR YOKSULLARINA!

Çeviren:

İsmail YARKIN

İÇİNDEKİLER

1) Kent İşçilerinin Mücadelesi	7
2) Sosyal-Demokratlar Ne istiyor?.....	9
3) Kırdaki Zenginlik ve Yoksulluk, Mülk Sahipleri ve İşçiler.....	22
4) Orta Köylülük Hangi Tarafda Yer Almalıdır? Mülk Sahipleri ve Zenginlerin Yanında mı, Yoksa İşçilerin ve Mülksüzlerin Yanında mı?.....	40
5) Sosyal-Demokratlar Bütün Halk ve İşçiler İçin Hangi İyileştirmeleri Mücadeleyle Elde Etmek İstiyorlar?	49
6) Sosyal-Demokratlar Bütün Köylüler İçin Hangi İyileştirmeleri Mücadeleyle Elde Etmek İstiyorlar? ..	62
7) Kırdaki Sınıf Mücadelesi	82
"Zarya" Dergisi İle Birlikte "Iskra" Gazetesi Tarafından Önerilen Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi Programı.....	91
Notlar.....	95

KIR YOKSULLARINA^[1]

Köylüler İçin Açıklanmış Haliyle Sosyal-Demokratların Hedefleri

1 – KENT İFİÇİLERİNİN MÜCADELESİ

Çoğu köylü, kentlerdeki işçi olaylarını duymuştur herhalde. Bazıları, bizzat başkentlerde ve fabrikalarda bulunmuş ve oralardaki, polisin ayaklanma dediği olayları görmüşlerdir. Başkaları, olaylara katılan ve resmi makamlarca kırsal bölgelere sürülen işçileri tanıyorlardır. Başka bazılarının eline, işçilerin mücadelesiyle ilgili bildiri ve broşürler geçmiştir. Bazıları da kentlerde meydana gelen olaylar hakkında bilgili insanların anlattıklarını dinlemişlerdir.

Eskiden sadece öğrenciler ayaklanırdı, şimdiyse bütün büyük kentlerde binlerce ve onbinlerce işçi ayağa kalktı. Çoğunlukla bu işçiler işverenlere, fabrika sahiplerine, kapitalistlere karşı mücadele ediyorlar. Grevler düzenliyor, fabrikalarda hepsi birden işi bırakıyor ve ücretlerinin yükseltilmesini talep ediyorlar, günde onbir değil, on değil, sadece sekiz saat çalıştırılmalarını talep ediyorlar. İşçiler, çalışanların yaşantısında daha birçok kolaylıklar talep ediyorlar. İstedikleri şunlar: Atölyelerde koşulların daha iyi olması, işçilerin sakatlanmalarının önlenmesi

için makinelere emniyet mekanizmalarının takılması; işçi çocukları için okullar; hastalar için gerekli bakımın yapıldığı hastaneler; işçiler için köpek kulübeleri değil, insana yaraşır konutlar.

Polis işçilerin mücadelesine müdahale ediyor. İşçileri yakalıyor, hapse atıyor, yargılamasız memleketlerine ve hatta Sibiryaya'ya sürüyor. Hükümet yasalarla grevleri ve işçi toplantılarını yasaklıyor. Fakat işçiler polise ve hükümete karşı da mücadele ediyorlar. İşçiler şöyle söylüyorlar: Biz, milyonlarca çalışan kitle, bugüne kadar yeterince boyun eğdik! Zenginler için bugüne kadar yeterince çalıştık, kendimiz yoksul kaldık! Birleşmek istiyoruz, bütün işçileri büyük bir işçi birliğinde (**İşçi Partisi**) birleştirmek ve birlikte daha iyi bir geleceği mücadele ederek elde etmek istiyoruz. Yeni ve daha iyi bir toplumun inşasını gerçekleştirmek istiyoruz: bu yeni, daha iyi toplumda ne zengin ne de yoksul olacak, herkes çalışacaktır. Ortak çalışmanın meyvelerinden sadece bir avuç zengin değil, bütün emekçiler yararlanmalıdır. Makineler ve diğer yetkinleştirmeler herkesin işini kolaylaştırmalıdır, milyonlarca insanın sırtından bir avuç insanın zenginleşmesini değil. Yeni, daha iyi toplum, **sosyalist toplumdur**. Bu toplumu konu edinen öğreti **sosyalizmdir**. Toplumun bu daha iyi biçimlendirilmesi için mücadele eden işçi birliklerine **sosyal-demokrat** partiler denir. Bu tür partiler (Rusya'nın ve Türkiye'nin dışında) hemen hemen bütün ülkelerde âlenen vardır ve bizim işçilerimiz de, eğitim görmüş çevrelerden sosyalistlerle birlikte, böyle bir parti kurmuşlardır: **Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi**.

Hükümet bu partiye baskı yapıyor, ama parti bütün yasaklara rağmen gizli olarak varlığını sürdürüyor, gazete

ve broşürler çıkarıyor ve gizli birlikler örgütlüyor. İşçiler sadece gizli toplantılarda bir araya gelmekle kalmıyorlar, aynı zamanda üzerinde "Yaşasın Sekiz Saatlik İşgünü, Yaşasın Özgürlük, Yaşasın Sosyalizm!" yazılı bayraklarla büyük kalabalıklar halinde sokaklara dökülüyorlar. Hükümet bunun için işçileri büyük bir şiddetle cezalandırıyor. İşçilere ateş açmaları için askeri birlikler bile gönderiyor. Rus askerleri, Yaroslavl ve Petersburg'da, Riga'da, Don kıyısındaki Rostov'da ve Slatoust'ta Rus işçilerini öldürdüler.

Fakat işçiler baş eğmiyorlar. Mücadeleyi sürdürüyorlar. fiöyle diyorlar: Ne baskılar, ne hapis ne de sürgün, ne kürek cezası ne de ölüm bizi yıldırılmaz. Davamız haklı bir davadır. Bütün çalışanların özgürlüğü ve mutluluğu için mücadele ediyoruz. Milyonlarca insanın zorbalık, baskı ve sefaletten kurtulması için mücadele ediyoruz. İşçiler gittikçe bilinçleniyorlar. Sosyal-demokratların sayısı bütün ülkelerde hızla artıyor. Bütün baskılara rağmen zafer bizim olacak!

Kır yoksulları, bu sosyal-demokratların kim oldukları, ne istedikleri, halkın mutluluğu için yürüttükleri mücadelede onlara yardımcı olmak için kırdan neler yapılması gerektiği konusunda açık düşüncelere sahip olmalıdır.

2— SOSYAL-DEMOKRATLAR NE İSTİYOR?

Rus sosyal-demokratları her şeyden önce *politik özgürlüğü* kazanmak istiyorlar. Özgürlüğe ise, toplumun yeni, daha iyi, sosyalist inşası uğruna mücadelede bütün Rus işçilerinin kapsamlı, açık birliğini sağlamak için gereksinim duyuyorlar.

Politik özgürlük nedir?

Bunu anlamak için köylü, ilkönce şimdiki özgürlüğünü serflikle karşılaştırmalıdır. Serflik döneminde köylü, çiftlik beyinin izni olmadan evlenmeye kalkamazdı. fiimdi herhangi bir izin olmadan evlenebiliyor. Serflik döneminde köylünün hangi günler efendisi için çalışmak zorunda olduğunu muhtar* saptardı. Bugün köylü, hangi bey için hangi gün hangi ücretle çalışacağını seçebiliyor. Serflik zamanında köylü, efendisinin izni olmadan köyünü terkedemezdi. fiimdi köylü, köy topluluğu kendisini serbest bırakırsa, borcu yoksa, bir pasaport alabilirse, vali ya da kaza polis müdürü yer değiştirmesini yasaklamazsa, istediği yere gidebilir. Demek ki köylü bugün de istediği yere gitmekte hâlâ tamamen özgür değil, bugün de tam bir seyahat özgürlüğü yok, bugün de hâlâ yarı-serflik durumunda bulunuyor. İleride Rus köylüsünün neden hâlâ yarı-serf durumunda olduğu ve bu durumdan nasıl kurtulacağından ayrıntılı bir şekilde söz edeceğiz.

Serflik hukuku altında köylü, toprak sahibinin izni olmadan servet sahibi olamaz, toprak satın alamazdı. Bugün köylü, her türlü servet sahibi olmakta özgürdür (fakat bugün de toprağı üzerinde istediği gibi tasarrufta bulunmakta tam özgür değildir). Serflik hukuku altında köylü, toprak sahibi tarafından bedenen cezalandırılabilirdi. Bugün köylü, toprak sahibi tarafından artık cezalandırılmaz, ama buna rağmen köylü beden cezasından hâlâ tamamen kurtulmuş değildir.

Bu özgürlüğe *medenî* özgürlük denir — ailevi, kişisel ve mülk edinmeyle ilgili işlerde özgürlük. Köylü

* Rusça: *Burmistr* — serflik döneminde çiftlik beyi tarafından atanan köy idarecisi ve kâhyası. — *Alm. Red.*

ve işçi, kendi aile yaşamını kurmakta, kişisel meselelerini düzenlemekte, emeği üzerinde tasarrufta bulunmakta (efendisini seçmekte), serveti üzerinde tasarrufta bulunmakta, (tam olmasa da) özgürdür.

Fakat ne Rus işçileri, ne de bir bütün olarak Rus halkı *genel yurttaşlık* meselelerine ilişkin özgürlüğü elde edebilmiş değildir. Bütün halk, köylülerin toprak sahibine tabi oldukları gibi memurlara tabidir. Rus halkı memurları seçme hakkına, tüm devlet için yasaları hazırlayacak olan kendi temsilcilerini seçme hakkına sahip değildir. Rus halkı *devlet* meselelerini tartışmak amacıyla toplantılar yapma özgürlüğüne bile sahip değildir. Tıpkı eski dönemde toprak sahibinin, köylünün rızası olmadan başına muhtar atması gibi — rızamız olmadan başımıza getirilen memurların izni olmadan gazete ve kitap bile basamayız, memurların izni olmadan, herkesin önünde, herkes için devlet meselelerini tartışamayız!

Köylülerin toprak sahiplerinin köleleri olması gibi, Rus halkı da bugüne kadar memurların kölesi olarak kalmıştır. Serflik döneminde köylülerin medeni özgürlüklere sahip olmaması gibi, Rus halkı da bugüne kadar hâlâ *politik* özgürlüğe sahip değildir. Politik özgürlük, halkın ortak devlet meseleleri üzerine tasarrufta bulunma özgürlüğüne sahip olması demektir. Politik özgürlük, halkın, temsilcilerini (vekillerini) Devlet Duması'na (parlamento) seçme hakkı demektir. Ancak bu bizzat halk tarafından seçilen Devlet Duması (parlamento), bütün yasaları tartışma ve çıkarma hakkına sahip olmalı, bütün vergileri ve harçları saptamalıdır. Politik özgürlük, halkın kendi memurlarını kendisinin seçme, devlet meselelerini düzenlemek için her çeşit toplantı tertipleme, herhangi

bir izne tabi olmaksızın her türlü kitap ve gazeteyi yayınlama hakkı demektir.

Avrupa'nın bütün diğer halkları politik özgürlüğü çoktan kazandılar. Sadece Türkiye ve Rusya'da halk hâlâ sultanlık hükümetine ve otokratik çarlık hükümetine politik kölelik içinde bulunmaktadır. Çarlık otokrasisi, Çarın sınırsız iktidarı demektir. Halk, devletin yapılanması ve yönetiminde en ufak paya sahip değildir. Tek başına çar, kişisel, sınırsız, otokratik iktidarı temelinde tüm yasaları çıkarır ve tüm memurları tayin eder. Fakat Çar doğal olarak bütün Rus yasalarını ve bütün Rus memurlarını **tanıyacak durumda değildir**. Çar, devlet içinde neler olup bittiğini dahi bilecek durumda değildir. Çar basitçe, sayıları düzineleri bulan en yüksek ve soylu memurların isteğini onaylamaktadır. Tek başına bir insan, Rusya gibi böylesine muazzam bir devleti, ne kadar isterse istesin yönetemez. Rusya'yı yöneten Çar değildir —tek kişinin otokrasisi sadece lafın gelişidir!—, Rusya, en zengin ve en asil bir avuç memur tarafından yönetilmektedir. Çar, sadece, bu bir avuç insan kendisine neyi söylemeye tenezzül etmişse onu öğrenir. Çarın bu bir avuç soylu memurun iradesine karşı davranma olanağı yoktur: kendisi de toprak sahibi olan Çar, bu soylulardandır; çocukluğundan beri hep bu tür soylu insanlar arasında yaşamıştır; onu eğiten, yetiştiren bunlardır; tüm Rus halkı hakkında sadece, bu asil soyluların, zengin çiftlik sahiplerinin ve Çarlık sarayına girebilen en zengin tüccarların bildiklerini bilir.

Her kaymakamlık binasında Çarın (bugünkü III. Aleksander'in babası) resmini bulmak mümkün. Çar, taç giyme törenine gelmiş olan kaymakamlara bir konuşma yapmaktadır. Ve Çar onlara şu emri vermektedir: "**Soylu**

mareşallerinize itaat ediniz!" Bugünkü Çar II. Nikola da bu sözleri yineledi. Demek ki Çarların kendileri de ülkeyi soyluluğun yardımı olmadan, onların aracılığı olmadan yönetemeyeceklerini itiraf ediyorlar. Köylülerin soylulara itaat etmeleri gerektiğinden söz eden bu Çarlık konuşmaları hiçbir zaman unutulmamalıdır. Çarlık hükümetini en iyi hükümet biçimi olarak göstermeye çalışanların, halka hangi yalanları uydurdukları konusunda kafalar açık olmalı. Bu kişiler şöyle diyorlar: Diğer ülkelerde hükümetler seçiliyor, fakat seçilenler zenginlerdir ve bunlar adaletsiz yönetirler, yoksulları ezerler. Buna karşılık Rusya'da hükümet seçilmez; otokratik Çar her şeyi tek başına yönetir. Çar herkesin, zenginlerin de yoksulların da üzerindedir. Çar herkese karşı, zenginlere de yoksullara da aynı şekilde adildir.

Böylesi konuşmalar tamamen ikiyüzlülüktür. Her Rus, hükümetimizin adaletinin ne menem bir şey olduğunu bilir. Herkes, sade bir işçinin ya da gündelikçinin Devlet Konseyi^[2] üyesi olup olamayacağını bilir. Halbuki tüm diğer Avrupa ülkelerinde fabrika işçileri ya da tarım işçileri Devlet Duması (parlamento) üyesi olmuşlardır: ve bunlar tüm halkın önünde, işçilerin sefil yaşamından söz ederler, işçileri birleşmeye ve daha iyi bir yaşam için mücadele etmeye çağırırlar. Ve hiç kimse halk temsilcilerinin bu tür konuşmalarını kesmeye cesaret edemez, hiçbir polis onların kılına dokunmaya cesaret edemez.^[3]

Rusya'da seçilmiş bir yönetim yoktur, yönetenler sadece zenginler ve asiller değil, onların içinde de en kötülerini. Rusya'yı Çarlık sarayında en fazla muhbirlik yapanlar, başkalarının ayağına çelme takmayı en iyi becerenler, Çara yalan ve iftira taşıyanlar, onu pohpohlayıp kendisine dalkavukluk edenler yönetiyor. Ülke gizlice

yönetiliyor. Halk hangi yasaların hazırlandığını, hangi savaflara girilmeye niyetlenildiğini, hangi vergilerin konacağını, hangi memurların ve ne için ödüllendirildiğini ya da görevden alındığını bilmez, bilemez. Hiçbir ülkede Rusya'daki kadar çok memur yoktur. Ve bu memurlar sessiz halk üzerinde kara bir orman gibi dururlar; sade bir işçi hiçbir zaman bu karanlık ormanda yolunu bulmayı başaramaz, hiçbir zaman hakkını alamaz. Memurlara karşı rüşvet, soygun ve zorbalık nedeniyle yapılan şikayetler hiçbir zaman gün ışığına çıkmaz: her şikayet, bürokratik sürüncemeyle sonuçsuz kılınır. Tek tek insanların sesi hiçbir zaman bütün halka ulaşmaz, bu karanlık ormanda yolunu kaybeder, polis zindanında boğulur. Halk tarafından seçilmeyen ve halka karşı hesap verme yükümlülüğünde olmayan memurlar ordusu, sıkı bir örümcek ağı kurmuştur ve insanlar bu ağın içinde sinekler gibi çırpınıp dururlar.

Çarın otokrasisi memur otokrasisidir. Çarlık otokrasisi, halkın memurlara ve en çok da polise serfçe bağımlılığıdır. Çarın otokrasisi polis otokrasisidir.

İşçiler işte bu nedenle sokağa dökülüp, bayraklarına şunları yazıyorlar: "Kahrolsun Otokrasi!", "Yaşasın Politik Özgürlük!". Milyonlarca kır yoksulu da işte bu nedenle kent işçilerinin bu savaş çağrısını benimseyip desteklemelidir. Tıpkı onlar gibi, kır işçileri ve mülksüz köylüler de, baskılardan korkmadan, düşmanın tehdit ve zorbalıklarından yılmadan, başlangıçtaki başarısızlıklara aldırmadan, bütün Rus halkının özgürlüğü için kararlı mücadeleye katılıp, her şeyden önce **halk temsilcilerinin toplanmasını** talep etmelidirler. Bütün Rusya'da halk kendi temsilcilerini (vekillerini) kendisi seçsin. Bu

vekiller yüksek meclisi kursunlar; bu meclis, Rusya'da seçilmiş bir hükümet kursun, halkı memur ve polis bağımlılığından kurtarsın, halka toplanma, söz ve basın özgürlüğü güvencesi versin!

İşte sosyal-demokratların herşeyden önce istedikleri şey budur. İlk taleplerinin —*politik özgürlük talebi*— anlamı budur.

Politik özgürlüğün, Devlet Duması'na (parlamentoya) seçilme özgürlüğünün, toplantı özgürlüğünün, basın özgürlüğünün emekçi halkı bir çırpıda sefalet ve baskıdan kurtarmayacağını biliyoruz. Kentteki ve kırdaki yoksulları aniden zenginler için çalışmaktan kurtarabilecek bir araç yoktur dünyada. Çalışan halk *kendisinden başka* kimseye bel bağlamamalı, kimseye güvenmemelidir. *Eğer kendi kendisini kurtarmazsa*, hiç kimse işçiyi sefaletinden kurtarmayacaktır. Kendilerini kurtarmak için ise tüm ülkede, tüm Rusya'da işçiler bir birlikte, bir partide birleşmelidirler. Fakat otokratik polis rejimi, bütün toplantıları, bütün işçi gazetelerini, bütün işçi temsilcileri seçimlerini yasaklıyorsa, milyonlarca işçi birbiriyle birleşemez. Birleşmek için, her türlü birlik kurma hakkına, dernek kurma özgürlüğüne, politik özgürlüğe sahip olmak gereklidir.

Politik özgürlük, çalışan halkı bir çırpıda sefaletten kurtarmayacaktır ama, *işçilerin eline, sefalete karşı mücadele için bir silah verecektir*. Sefaletle karşı mücadele için *bizzat işçilerin birleşmesinden* başka bir araç yoktur, olamaz. *Politik özgürlük* yoksa, milyonların birleşmesine de olanak yoktur.

Halkın politik özgürlüğü kazandığı bütün Avrupa ülkelerinde, işçiler de çoktan beri birleşmeye başlamışlardır. Ne toprağı ne de atölyesi olan, hayatları

boyunca başka insanlar için ücretli iş gören böyle işçilere bütün Avrupa'da *proleterler* denir. Elli yıldan fazla bir zaman önce, işçilere, birleşin çağrısı yapıldı. "Bütün ülkelerin proleterleri, birleşiniz!" — bu sözler, son elli yılda tüm dünyayı dolaştı, bu sözler on binlerce ve yüz binlerce işçi toplantısında tekrar ediliyor, bu sözleri tüm dillerden milyonlarca sosyal-demokrat broşürde ve gazetede okuyabilirsiniz.

Milyonlarca işçiyi bir birlikte birleştirmek elbette çok zaman, sebat, inatçılık ve cesaret isteyen çok çok zor bir iştir. İşçiler yoksulluk ve sefalet içinde eziliyor, kapitalistler ve çiftlik sahipleri için ebediyen zoraki çalışmadan körelmiş olan işçiler, çoğu kez neden hep dilenci olarak kaldıklarını, bu durumdan nasıl kurtulabileceklerini düşünecek zamanı bile bulamıyorlar. İşçilerin birleşmesi her biçimde engellenmektedir: ya politik özgürlüğün olmadığı Rusya gibi ülkelerde çıplak barbarca zor yoluyla, ya sosyalizm öğretisini öğütleyen işçileri işe almayı reddetme yoluyla, ya da son olarak aldatma ve hilekârlık yoluyla. Fakat hiçbir zor, hiçbir baskı, proleterleri bütün çalışan halkı yoksulluk ve baskıdan kurtarma büyük davası için mücadele etmekten alıkoyamayacaktır. Sosyal-demokrat işçilerin sayısı durmadan artıyor. Komşumuz Almanya'da örneğin seçilmiş bir idare var. Eskiden Almanya'da da sınırsız bir otokrasi, bir kraliyet idaresi vardı. Fakat Alman halkı çok zaman önce, elli yıldan fazla bir süre önce, otokrasiyi paramparça etti ve politik özgürlüğü zor yoluyla aldı. Almanya'da yasalar Rusya'daki gibi bir avuç memur tarafından değil, *halk temsilcileri meclisi* tarafından, parlamento tarafından, ya da Almanların dediği gibi *Reichstag* tarafından çıkarılmaktadır. Bu Reichstag için vekiller,

bütün yetişkin erkekler tarafından seçilir. O nedenle sosyal-demokratlara kaç oy verildiği hesaplanabilir. 1887 yılında bütün oyların *onda biri* sosyal-demokratlara verilmişti. 1898 yılında (son Alman Reichstag'ı seçimlerinde) ise sosyal-demokrat oyların sayısı *üç katına çıktı*. Bütün oyların *dörtte birinden fazlası* sosyal-demokratlara verildi. *İki milyondan fazla* yetişkin erkek, *sosyal-demokrat vekilleri* parlamentoya seçti. Almanya'da tarım işçileri arasında sosyalizm henüz pek az yayılmış durumda, fakat şimdilerde onlar arasında özellikle hızlı ilerliyor. Ve toprak köleleri, gündelikçiler ve mülksüz, yoksul köylüler kentli kardeşlerine katıldıklarında, Alman işçileri zaferi kazanacak ve emekçilerin sefalet ve baskılanmasının olmayacağı bir devlet düzeni kuracaklardır.

Peki, sosyal-demokrat işçiler çalışan halkı sefaletten nasıl kurtarmak istiyorlar?

Bunu bilmek için, bugünkü toplumsal ilişkiler içinde muazzam halk kitlelerinin sefaletinin nereden geldiğini çok iyi bilmek gerekir. Zengin kentler büyüyor, görkemli mağazalar ve evler yapılıyor, demiryolları kuruluyor, sanayie ve tarıma çeşitli makineler ve yetkinleştirmeler sokuluyor — ama milyonlarca insan yoksulluktan kurtulamıyor, tüm ömürleri boyunca durmadan, sadece ailenin geçimi karşılığında çalışıyorlar. Dahası: işsizlerin sayısı gittikçe artıyor. Kırdaki ve kentte iş bulamayanların sayısı gittikçe büyüyor. Kırdaki açlık çekiyorlar, kentlerde evsiz barksızlar ve avareler sürüsünü artırıyorlar, vahşi hayvanlar gibi varoşların toprak damlarında ya da Moskova'daki Kitrov Pazarı'nda olduğu gibi korkunç izbelerde ve bodrumlarda yaşıyorlar.

Nasıl böyle olabiliyor? Zenginlik ve lüks artarken,

emekleriyle bütün bu zenginlikleri yaratan milyonlarca ve on milyonlarca insan yine yoksulluk ve sefalet içinde kalmaya devam ediyor? Köylüler açlıktan ölür, işçiler işsiz dolaşırken, tüccarlar yabancı ülkelere milyonlarca pud tahıl ihraç ediyor, pazar olmadığı için satılamayan bir sürü ürün ortada kaldığından, fabrika ve işletmeler duruyor?

Bunlar herşeyden önce, toprak ve arazilerin korkunç büyük bir kısmı, ayrıca fabrikalar, işletmeler, atölyeler, makineler, binalar, gemiler mülkiyet olarak az sayıda zengine ait olduğu için oluyor. Bu topraklarda, fabrika ve atölyelerde milyonlarca insan çalışıyor — fakat bunlar birkaç bin ya da birkaç on bin zengine, çiftlik sahibine, tüccara ve fabrikatöre aittir. Halk, ücret karşılığında, para karşılığında, bir lokma ekmek karşılığında bu zenginler için çalışıyor. İşçilerin sefalet içindeki geçimleri dışında geriye kalan her şey zenginlerin eline geçiyor, bütün bunlar onların kârı, onların "geliri"dir. Makinelerin, çalışmadaki yeniliklerin sağladığı bütün avantajlar, toprak sahipleri ve kapitalistlere yarıyor: onlar milyonlarına milyonlarca servet katarken, işçilere bu zenginlikten sadece acınacak kırıntılar düşüyor. İşçiler birlikte çalışmak için birleştiriliyorlar: büyük çiftliklerde ve büyük fabrikalarda yüzlerce, hatta bazen binlerce işçi çalışıyor. Çeşitli makinelerin kullanıldığı koşullarda emeğin böylesine birleştirilmesi emeği daha üretken kılıyor: bir işçi, eskiden, ayrı ayrı ve makine kullanmadan çalışan düzinelerce işçinin yaptığından çok daha fazla iş çıkarıyor. Fakat bu başarılardan, emeğin bu bereketliliğinden emekçilerin tümü değil, bilakis çok az sayıda büyük toprak sahibi, tüccar ve fabrikatör yararlanıyor.

Çoğu kez, çiftlik sahipleri ve tüccarların halka "iş **verdikleri**", yoksullara bir kazanç kapısı "açtıkları" söylenir. Örneğin yakınlardaki fabrikanın ya da çiftliğin, yörenin köylülerini "**geçindirdiği**" ifade edilir. Gerçekte ise işçiler emekleriyle hem kendilerini, hem de kendileri çalışmayan herkesi **geçindirirler. Fakat** çiftlik sahibinin toprağında, fabrikada ya da demiryollarında çalışma **izni için** işçi, mülk sahibine, üretilen her şeyi **karşılıksız olarak verir**, kendisi ise sadece kıt bir ücret alır. Dolayısıyla gerçekte çiftlik sahipleri ve tüccarlar işçilere iş vermez, bilakis işçiler, emeklerinin en büyük kısmını karşılıksız verdikleri için, hepsini emekleriyle geçindirirler.

Devam edelim. Bütün modern devletlerde halkın sefaletinin kaynağı, işçilerin her türlü eşyayı satmak için, pazar için üretmeleridir. Fabrika sahibi ve zanaat ustası, çiftlik sahibi ve zengin köylü şu ya da bu eşyayı üretirler, hayvan yetiştirir, tahıl ekip biçerler **ve hepsini satmak için**, karşılığında **para** almak için yaparlar. Artık para her yerde temel güç haline gelmiştir. İnsan emeğinin her türlü ürünü para karşılığında değiştirilir. Parayla istenilen her şey alınabilir. Hatta parayla insan da satın alınabilir, yani mülksüz insan, parası olanlar için çalışmaya zorlanabilir. Eskiden toprak ve arazi temel güçtü — serflik döneminde böyleydi; toprağı olan, iktidara ve güce de sahipti. Bugün ise para, sermaye, temel güç haline gelmiştir. Parayla istendiği kadar toprak alınabilir. Para yoksa, toprak da fazla bir işe yaramaz: saban ya da öteki tarım aletleri neyle alınacaktır, hayvanlar, giyim eşyası ve diğer kent ürünleri nasıl alınacak, en azından vergiler nasıl ödenecektir? Para uğruna neredeyse bütün çiftlik sahipleri, topraklarını bankalarda rehine koymuşlardır.

Para temin etmek için hükümet, zenginlerden ve bütün dünyadaki bankacılardan borç alır ve bu borçlar için her yıl yüzlerce milyon ruble faiz öder.

Para uğruna bugün herkes birbiriyle acımasız bir mücadeleye içinde. Herkes mümkün olduğunca ucuz almaya, mümkün olduğunca pahalıya satmaya çalışıyor, herkes herkesi geçme, mümkün olduğunca çok satma, fiyatları düşürme, kârlı bir pazarı ve kârlı bir siparişi ötekilerden gizleme çabası içinde. Para uğruna yapılan bu genel yarışta en kötü durumda olanlar küçük insanlardır, küçük zanaatkârlar, küçük köylülerdir: bunlar her zaman zengin tüccarın ve zengin köylünün gerisinde kalırlar. Bunların hiçbir rezervleri yoktur, bugünden yarına yaşarlar, önlerine çıkan her zorlukta, her felakette ellerindeki son eşyayı da rehine yatırmak ya da çift hayvanlarını yok pahasına satmak zorunda kalırlar. Bir kez herhangi bir Kulak'ın ya da tefecinin pençesine düştüler mi, bu durumdan kurtulmaları pek ender mümkün olur, çoğu durumda ise tamamen yıkılıp giderler. Her yıl onbinlerce, yüzbinlerce küçük köylü ve zanaatkâr, kulübelerini kapatıp, bir parça topraklarını köy topluluğuna bedava terkederek ücretli işçi, tarım işçisi, vasıfsız işçi, proleter haline gelmektedir. Zenginler ise para uğruna bu mücadelede daha da zenginleşirler. Bankalarda milyonlarca ruble biriktiren zenginler, sadece kendi paralarının yardımıyla değil, aynı zamanda bankalarda bulunan yabancı paraların da yardımıyla servetlerini büyütürler. Dar gelirliler bankalara yatırdıkları on ya da yüz ruble için, ruble başına üç ya da dört kopek faiz alırken, zenginler ise bu tutarları milyonlar halinde bir araya getirip, bu milyonlarla cirolarını genişletir ve ruble başına on ya da yirmi kopek kazanırlar.

O nedenle sosyal-demokrat işçiler, halkın yoksulluğuna son vermenin ancak, bütün devlette mevcut düzeni baştan aşağı değiştirmek ve **sosyalist düzeni** kurmak, yani büyük toprak sahiplerinin çiftlikleri, fabrika sahiplerinin fabrikaları ve işletmeleri, banka sahiplerinin para sermayelerini ellerinden almak, bunların **özel mülkiyetini** ortadan kaldırmak ve bunların mülkiyetini tüm devletteki çalışan halkın tümünün eline vermekle mümkün olduğunu söylüyorlar. O zaman, işçilerin emeği üzerinde başkalarının emeğiyle yaşayan zenginler değil, işçilerin kendileri ve onlar tarafından seçilen temsilciler tasarrufta bulunacaklardır. O zaman herkesin emeğinin meyveleri ve bütün iyileştirmelerin ve makinelerin yararları bütün emekçilere, bütün işçilere yarayacaktır. O zaman zenginlik daha da hızlı artacaktır, çünkü işçiler kendileri için, kapitalist için olduğundan daha iyi çalışacaklardır, işgünü kısılacak, işçilerin hayat standardı yükselecek, bütün yaşamları tamamen değişecektir.

Fakat tüm devletteki mevcut düzeni değiştirmek kolay bir iş değildir. Bunun için çok çalışmak, uzun ve yılmaz bir mücadele gereklidir. Bütün zenginler, bütün mülk sahipleri, tüm **burjuvazi*** bütün güçleriyle servetlerini koruyacaktır. Tüm **zenginler sınıfını** korumak için memurlar ve ordu ayağa kalkacaktır, çünkü hükümetin kendisi de zenginler sınıfının elindedir. İşçiler, başkalarının emeğiyle yaşayanlara karşı mücadele için tek adammışçasına birleşmelidir; işçiler kendilerini ve

* **Burjuva, mülk sahibi demektir. Burjuvazi, tüm mülk sahiplerinin hepsidir. Büyük burjuva büyük mülk sahibi, küçük burjuva küçük mülk sahibi demektir. Burjuvazi ve proletarya, mülk sahipleri ve işçiler, zenginler ve mülksüzler, başkalarının emeğiyle yaşayanlar ve ücret karşılığında başkaları için çalışanlar demekle aynıdır.**

bütün mülksüzleri bir *işçi sınıfı* halinde, *proletarya sınıfı* halinde birleştirmelidir. Mücadele, işçi sınıfı için kolay olmayacaktır, ama bu mücadele mutlaka işçilerin zaferiyle sona erecektir, çünkü burjuvazi, ya da başkalarının emeğiyle yaşayanlar, halkın çok küçük bir bölümünü oluştururlar. İşçi sınıfı ise halkın ezici çoğunluğudur. Mülk sahiplerine karşı işçiler — bu, binlere karşı milyonlar demektir.

İşçiler Rusya'da bu büyük mücadele için bir sosyal-demokrat işçi partisinde birleşmeye başladılar bile. Gizlice, polisin bilgisi dışında birleşmek ne kadar zor olsa da, yine de bu birlik güçlenmekte ve büyümektedir. Fakat Rus halkı politik özgürlüğü kazanmış olduğunda, işçi sınıfının birliği davası, sosyalizm davası kıyaslanmaz ölçüde hızla, Alman işçileri arasında olduğundan daha büyük bir hızla ilerleyecektir.

3— KIRDA ZENGİNLİK VE YOKSULLUK, MÜLK SAHİPLERİ VE İŞÇİLER

fiimdi sosyal-demokratların ne istediklerini biliyoruz. Bütün zenginler sınıfına karşı halkın sefaletten kurtuluşu için mücadele etmek istiyorlar. Fakat ülkemizde kırdaki yoksulluk kenttekinden daha az değil, hatta belki daha da büyüktür. Kırdaki yoksulluğun ne kadar büyük olduğundan burada söz etmek istemiyoruz: Kırdaki bulunmuş her işçi, ve her köylü, kırdaki sefaleti, açlığı, soğuğu, perişanlığı çok iyi bilir.

Fakat köylü, *neden* açlık ve sefalet çektiğini, neden mahvolduğunu, ve bu durumdan kendisini *nasıl* kurtarabileceğini bilmez. Bunu bilebilmek için, her şeyden önce, kırdaki ve kentte her türlü yoksulluğun ve

sefaletin kaynağının ne olduğunu iyi kavramak gerekir. Mülksüz köylülerin ve tarım işçilerinin kent işçileriyle birleşmesi gerektiğinden söz ettik ve bunun gerekliliğini gördük. Fakat bu yetmez. Bundan başka, kırdaki kimin zenginlerden, mülk sahiplerinden yana, ve kimin işçilerden, sosyal-demokratlardan yana olacağını bilmek gerekir. Sermaye temin etme ve başkalarının emeğiyle yaşamada çiftlik sahiplerinden aşağı kalmayan çok köylü olup olmadığını bilmek gerekir. Bu husus iyice bilinmezse, sefalet üzerine hiçbir lafla bir yere varılmayacak, kır yoksulları, kırdaki *kimin* birbiriyle ve kent işçileriyle birleşeceğini, bunun *emin* bir ittifak olması, köylünün çiftlik sahibinin dışında bir de kendi kardeşi tarafından —zengin köylü tarafından— dolandırılmaması için **neler** yapmak gerektiğini kavramayacaktır.

Burada yolumuzu bulabilmek için, şimdi kırdaki çiftlik sahiplerinin gücünün ne kadar büyük ve zengin köylülerin gücünün ne kadar büyük olduğunu görelim.

Çiftlik sahiplerinden başlayalım. Onların gücü hakkında, her şeyden önce özel mülkiyetlerinde bulunan toprak miktarına bakarak bir yargıda bulunabiliriz. Avrupa Rusyası'nda köylülerin toprak payları ve özel araziler toplam 240 milyon desiyatin* civarında tutmaktadır (özel olarak ele almak istediğimiz hazine arazileri buna dahil değildir). Bu 240 milyon desiyatından, köylülerin elinde,

yani *on milyondan fazla hanenin* elinde 131 milyon desiyatın bulunmaktadır. Buna karşılık özel mülk sahipleri-

* *Toprak miktarına ilişkin bütün bu ve aşağıdaki rakamlar çok eskidir. 1877—78 yılına ilişkindir. Fakat daha yeni rakamlar yoktur. Rus hükümeti ancak karanlıkta tutunabiliyor, o nedenle bizde ülkenin tüm parçalarında halkın yaşamına ilişkin tam ve gerçek veriler pek ender toplanıyor.*

rinin, yani **yarım milyondan az ailenin** elinde 109 milyon desiyatin toprak bulunmaktadır. Yani ortalama bir hesap yapılacak olsa bile, bir köylü ailesine 13 desiyatin, bir özel mülk sahibi aileye ise 218 desiyatin düşmektedir! Oysa birazdan göreceğimiz gibi, toprak dağılımındaki eşitsizlik çok daha büyüktür.

Özel mülk sahiplerinin 109 milyon desiyatin arazisinden **yedi** milyonu **has tumar** arazisidir, yani hanedanın özel mülküdür. Ailesiyle birlikte Çar, çiftlik sahipleri içinde birincidir, Rusya'nın en büyük çiftlik sahibidir. Bir aile, **yarım milyon** köylü ailesinden **daha fazla** toprağa sahiptir! Ayrıca kilise ve manastırlar yaklaşık **altı** milyon desiyatin toprağın sahibidir. Papazlarımız köylülere diğerkâmlığı [şahsi menfaatlerine bakmamayı —ÇN] ve perhizi vaaz ediyorlar, ama kendileri meşru ya da gayrimeşru yollardan muazzam miktarlarda toprak edinmişlerdir.

Yaklaşık iki milyon desiyatin toprak kent ve banliyö- lere, bir o kadarı da çeşitli ticaret ve sanayi şirketlerine aittir. 92 milyon desiyatin toprak (tam rakam 91 605 845'tir ama basit olsun diye yuvarlak rakam aldık) **yarım milyondan az** (481 358) özel mülk sahibi aileye aittir. Bu ailelerin yarısı çok küçük mülk sahiplerinden oluşur; bunlardan her biri on desiyatinden az toprağa sahiptir. Ve hepsi birlikte toplam bir milyon desiyatinden az toprağa sahiptir. **Altı bin** ailenin her biri **bin** desiyatinden **fazla** toprağa; hepsi birlikte ise **altmışbeş milyon desiyatin toprağa** sahiptir. Büyük toprak sahiplerinin elinde ne muazzam miktarda toprak ve arazi biriktiği şuradan da anlaşılmaktadır ki, **binden biraz az sayıda** (924) ailenin her biri **onbin desiyatinden fazla toprağa** sahiptir ve bunlar hep birlikte **27 milyon desiyatinden fazla** toprağı

ellerinde bulundurmaktadır! Bin aile, iki milyon köylü ailesi kadar toprağa sahiptir.

Birkaç bin zengin böyle sonsuz miktarda toprağı ellerinde tuttıkları sürece, milyonlarca ve on milyonlarca insanın sefalet ve açlık çekmek **zorunda** olduğu ve **daima** açlık ve sefalet **çekecekleri** açıktır. O zamana kadar da devlet erkinin, bizzat hükümetin (Çarlık hükümetinin de) yularının bu büyük toprak sahiplerinin elinde olacağı açıktır. Kır yoksulları, bu çiftlik sahipleri sınıfına karşı yılmaz, çılgınca bir mücadele vermek için kendileri birleşmedikleri, bir sınıf olarak birleşmedikleri sürece, hiç kimseden ve hiçbir yerden yardım bekleyemeyeceği açıktır.

Burada belirtmek gerekiyor ki, ülkemizde pekçok insan (hatta birçok eğitim görmüş insan), "devlet" daha pekçok toprağa sahiptir derken, çiftlik sahipleri sınıfının gücü hakkında çok yanlış bir fikre sahiptir. Köylülüğün bu kötü akıl hocaları şöyle diyorlar: "Rusya topraklarının büyük bir kısmı şimdiden devlete aittir" (bu sözler "Revolutsionnaya Rossiya" gazetesi, sayı 8, sayfa 8'den alınmıştır). Bu insanların yanılması şuradadır. Avrupa Rusyası'nda 150 milyon desiyatin toprağın **devlete** ait olduğunu duymuşlardır. Bu doğrudur. Ne var ki, bu 150 milyon desiyatinin neredeyse tamamen **Uzak Kuzey'deki** Arhangelsk, Vologda, Olonets, Vyatka ve Perm illerindeki **çorak topraklardan ve ormanlardan** ibaret olduğunu unutmuşlardır. Yani devlete şimdiye kadar işletmeye tamamen elverişsiz olan araziler kalmıştır. Devletin elindeki verimli toprak ise **dört milyon desiyatinden azdır**. Ve bu verimli hazine arazileri (örneğin Samara ilinde böyle çok toprak vardır) çok ucuza, yok pahasına zenginlere kiralanmaktadır. Zenginler bu

topraklardan binlerce ve on binlerce desiyatinini alıp, sonra da bunları fahiş fiyatlarla köylülere kiralamaktadırlar.

Hayır, devletin çok toprağı olduğunu söyleyenler köylülere çok kötü akıl hocalığı yapıyorlar. Gerçekte büyük özel toprak sahiplerinin (bunlar arasında şahsen Çarın da) elinde çok miktarda iyi toprak var ve devlet bütçesi de bu büyük toprak sahiplerinin elinde. Kır yoksulları birleşmeyi ve bu birleşme sayesinde tehdit edici bir güç olmayı başaramadıkları sürece, "devlet" daima çiftlik sahipleri sınıfının itaatkâr hizmetkârı olarak kalacaktır. Ve şu da unutulmamalıdır ki, eskiden neredeyse sadece soylular çiftlik sahibiydi. Soyluların şimdi de bir sürü toprağı var (1877—78 yılında 115 bin soylu 73 milyon desiyatin toprağına sahipti). Fakat bugün temel güç para olmuştur, sermaye olmuştur. Tüccarlar ve zengin köylüler çok büyük miktarda toprak satın aldılar. Otuz yıl boyunca (1863'ten 1892'ye kadar) soyluların altı yüz milyon rubleden fazla değerinde toprak kaybettikleri sanılıyor (yani satın aldıklarından çok satmışlardır). Tüccarlar ve itibar sahibi vatandaşlar ise 250 milyon ruble tutarında toprak satın almışlardır. Köylüler, Kazaklar ve "diğer kır sakinleri" (hükümetimiz "soylu" ve "kibar insanlar"dan farklı olarak sade soylu insanları böyle adlandırır) 300 milyon ruble değerinde toprak satın almışlardır. Sonuç olarak, her yıl bütün Rusya'da köylüler 10 milyon ruble değerinde toprağı özel mülk olarak satın almaktadırlar.

Demek ki, köylü var, köylü var: Birileri açlık ve sefalet çekerken, diğerleri zenginleşiyor. Demek ki, çiftlik sahiplerine eğilim gösteren, işçilere karşı zenginleri savunacak olan gittikçe artan sayıda zengin köylü var. Ve kent işçileriyle birleşmek isteyen kır yoksulları bunu iyi

düşünmeli, bu tür zengin köylülerin çok olup olmadığını, güçlerini ve bu güce karşı mücadelede nasıl bir ittifaka gereksinim duyduğumuzu bilmelidir. Biraz önce, köylülere kötü akıl hocalığı yapanlardan söz ettik. Bu kötü akıl hocaları şöyle demek âdetindedirler: Köylülerin bir birliği zaten var. Bu birlik Mir'dir, köy topluluğudur. Mir büyük bir güçtür. Mir sayesinde bu birlik köylüleri sınımsız birleştirir; Mir köylülüğü örgütü (yani birliği, ittifakı) devasadır (yani son derece büyüktür, korkunç büyüktür).

Bu doğru değildir. Bu bir masaldır. İyi niyetli insanlar uydurmuş olsa da, yine de bir masaldır. Masallara kulak asacak olursak, devamına, kır yoksullarının kentli işçilerle ittifakı davasına sadece zarar veririz. Her kır sakini etrafına dikkatle baksın: Mir'deki birleşmenin, köy topluluğunun, **bütün** zenginlere karşı, başkasının emeğiyle yaşayanların **hepsine** karşı savaşmak için yoksullarının bir birliğine benzer yanı var mı? Hayır, yok, olamaz. Her köyde, her beldede, çok sayıda tarım işçisi, çok sayıda yoksullaşmış köylüyle, bizzat kendileri tarım işçisi tutan ve "ebediyen" toprak satın alan zenginler bulunur. Bu zenginler de köy topluluğunun üyesidirler, ve buralarda bunların sözü geçer, çünkü bir güç oluştururlar. Peki bize zenginlerin de üyesi olduğu, zenginlerin belirleyici oldukları bir birlik mi gerekiyor? Kesinlikle hayır. Bize, zenginlere karşı **savaşmak için** bir birlik gerek.

Dolayısıyla Mir birliği bizim hiç işimize yaramaz. Bize gönüllü bir birlik gerek, sadece, kent işçileriyle birleşmenin zorunluluğunu kavramış insanların bir birliği gerek. Köy topluluğu ise gönüllü değil zorunlu bir birlik-tir. Bu birliğe sadece zenginler için çalışan, zenginlere karşı birleşip mücadele etmek isteyen insanlar dahil

değildir. Bu birlikte aynı zamanda, kendi istekleriyle değil, anne-babaları bu topraklar üzerinde yaşadıkları, bu toprak sahibi için çalıştıkları, resmi makamlar onları bu beldeye kaydettikleri için birliğin içinde bulunan her türden insan vardır. Yoksul köylülerin, köy topluluğundan çıkmak, bu topluluğa polisin başka bir kaymakamlığa kaydettiği ama birliğimiz için belki tam da burada gereksinim duyduğumuz yabancı birini almak konusunda hiçbir hakları yoktur. Hayır, bize bambaşka bir birlik gerek, başkalarının emeğiyle yaşayanlara karşı savaşım yürütecek işçi ve yoksul köylülerden oluşmuş gönüllü bir birlik gerek.

Mir'in bir güç olduğu zaman çoktan geçti. Ve bu zaman bir daha hiç geri gelmeyecek. Mir, köylüler arasında neredeyse hiç toprak kölesinin ve iş bulmak umuduyla tüm Rusya'yı dolaşan işçilerin, aynı zamanda neredeyse hiç zenginin bulunmadığı, derebeyinin baskısının bütün köylüler üzerinde eşit olduğu dönemlerde bir güçtü. Oysa bugün para temel güç olmuştur. Bir ve aynı beldenin üyeleri de — yırtıcı hayvanlar gibi — birbirleriyle kıyasıya mücadele etmektedir. Parası olan köylüler, kendi köylülerini bazı çiftlik sahiplerinden daha çok ezmekte, soyup soğana çevirmektedir. Bize bugün gereken Mir birliği değil, *paranın gücüne* karşı, sermayenin gücüne karşı, çeşitli beldelerin bütün tarım işçilerinin ve mülksüz köylülerin birliğidir, toprak sahipleri ve zengin köylülere karşı mücadele için bütün kır yoksullarının kentli işçilerle birliğidir.

Çiftlik sahiplerinin gücünün ne kadar büyük olduğunu gördük. fiimdi de zengin köylülerin sayısının çok olup olmadığını ve güçlerinin ne kadar büyük olduğunu görelim.

Çiftlik sahiplerinin gücünü, çiftliklerinin büyüklüğüne, sahip oldukları toprak miktarına bakarak değerlendirdik. Çiftlik sahipleri, toprakları üzerinde özgürce tasarruf ederler, onları istedikleri gibi alıp satabilirler. O nedenle, sahip oldukları toprak miktarına dayanarak güçleri tam olarak değerlendirilebilir. Buna karşılık ülkemizde köylüler bugüne kadar toprakları üzerinde özgürce tasarruf etme hakkından yoksundur, bugüne kadar hâlâ yarı-serf durumunda yaşamaktadır, beldelelerine bağlanmışlardır. Bu nedenle zengin köylülerin gücü ellerindeki toprak miktarına dayanarak saptanamaz. Zenginleşmelerini sağlayan, kendilerine tahsis edilmiş toprak parçaları değildir: Çok büyük miktarda toprak **satın alıyorlar**, bu toprakları gerek "ebediyen" (yani özel mülkiyetleri olarak), gerekse de "birkaç yıllığına" (yani kiralyorlar) satın alıyorlar; toprakları, toprak sahiplerinden olduğu gibi, zor durumda kaldığı için toprağını elden çıkaran, kiraya vermek zorunda kalan köylülerden de satın alıyorlar. Bu nedenle zengin, orta ve yoksul köylüleri, sahip oldukları beygir sayısına göre ayırmak doğru olacaktır. Çok sayıda beygiri olan köylü, genellikle her zaman bir zengin köylüdür; elinde birçok iş hayvanı bulunduruyorsa, bu onun epeyce çok toprak ektiğini, kendi toprak payının dışında, başka topraklara ve para rezervlerine sahip olduğunu gösterir. Ayrıca tüm Rusya'da (Sibiry ve Kafkasya dışında Avrupa Rusyası'nda) çok sayıda beygire sahip olan köylülerin sayısını hesaplama olanağımız da var. Elbette bütün Rusya'da sadece bir ortalamadan söz edilebileceği unutulmamalıdır: tek tek kazalarda ve illerde çok büyük farklar vardır. Örneğin kentlerin yakınlarında az sayıda beygiri olan zengin köylüler de vardır. Bu köylüler son

derece kârlı bir iş olan sebzeçilikle uğraşırlar; diğerlerinin beygiri azdır ama buna karşılık çok sayıda inekleri vardır ve sütçülük yaparlar. Rusya'nın her yerinde, topraktan değil, ticari işlerden zenginleşen köylüler de vardır: bunlar yağhaneler, kırma değirmenleri ve başka işletmeler kurarlar. Kırdaki yaşayan herkes, köyündeki ya da kazasındaki zengin köylüleri çok iyi bilir. Fakat biz, bu zengin köylülerden tüm Rusya'da ne kadar olduğunu, ne kadar güçleri bulunduğunu bilmeliyiz ki, yoksul köylü rastgele, gözü kapalı gitmesin, dostlarının kimler, düşmanlarının kimler olduğunu bilsin.

Öyleyse şimdi, beygir bakımından zengin ve beygir bakımından yoksul köylülerin çok olup olmadığını görelim. Rusya'da toplam olarak yaklaşık *on milyon* köylü hanesi bulunduğunu daha önce söyledik. Bütün bu ailelerde toplam *onbeş milyon* beygir olduğu sanılmaktadır (14 yıl önce 17 milyondur, günümüzde bu rakam azalmıştır). Yani ortalama olarak *on* haneye *onbeş* at

düşüyor. Fakat tüm mesele şu ki, bunlardan bazılarının, çok azının, çok sayıda beygiri var; diğerlerinin, çok büyük kısmının ise ya çok az beygiri var, ya da hiç yok.

* *Burada sadece yaklaşık, ortalama rakamları aldığımızı bir kez daha belirtelim. Belki zengin köylülerin sayısı bir buçuk milyon değil de bir milyon iki yüz elli bin veya bir milyon yedi yüz elli bin, ya da hatta iki milyon da olabilir. Bu büyük bir fark değildir. Burada önemli olan, her bini ve her yüz bini dikkate almak değil, zengin köylülerin gücünün ne kadar büyük olduğunu ve hangi durumda bulduklarını iyice kavramaktır; dost ve düşmanını ayırt edebilmek, boş sözlerle yanıltılmamak için yoksulların, özellikle de zenginlerin durumunu tam olarak bilmektir.*

Her kır işçisi kendi kazasını ve komşu kazaları tam olarak gözden geçirsin. Bizim hesabımızın doğru olduğunu, ortalama olarak her yerde aynı sonucun çıktığını görecektir: yüz haneden onu, en fazla yirmisi zengin, yaklaşık yirmisi orta, geriye kalanlar ise yoksul köylüdür.

Beygirsiz köylülerin sayısı *en azından üç milyondur*, buna ek olarak yaklaşık üç buçuk milyon köylünün sadece *bir atı* var. Bunlar ya tamamen mahvolmuş, ya da yoksul köylülerdir. Biz bunlara kır yoksulları diyoruz. On milyondan *altı buçuk* milyonu, yani *neredeyse üçte ikisi* bu tür köylüdür! Bundan sonra her biri bir çift iş hayvanına sahip orta köylüler gelir. *Yaklaşık iki* milyon köylü hanesi *yaklaşık dört* milyon beygire sahiptir. Bunları ikiden fazla iş hayvanına sahip zengin köylüler izler. Bunlar *birbuçuk* milyon hanedir, fakat *yedibuçuk* milyon beygire sahiptir.* Bunun anlamı şudur: Çiftliklerin yaklaşık altıda biri, tüm beygirlerin yarısına sahiptir.

Bunu bildiğimizde, zengin köylülerin gücü hakkında oldukça doğru bir yargıda bulunabiliriz. Sayı olarak çok azdırlar: çeşitli beldelerde, çeşitli kazalarda her yüz aileden sadece bir-iki düzinesini oluştururlar. Fakat bu az sayıdaki hane en zenginleridir. O nedenle de bütün Rusya'da tüm diğer köylülerin tamamının sahip oldukları kadar beygire sahiptirler. Dolayısıyla bunlara ait olan ekim alanı da, bütün köylülerin sahip oldukları ekim alanının neredeyse yarısıdır. Yani bu köylüler, ailelerinin ihtiyacının çok ötesinde tahıl kaldırırılar. Çok miktarda tahıl satarlar. Bunlar için tahıl sadece beslenmelerine değil, aynı zamanda ve her şeyden önce satışa, para kazanmaya hizmet eder. Bu köylüler para biriktirebilirler. Bu paraları tasarruf sandıklarına ve bankalara yatırırılar. Mülk olarak toprak satın alırlar. Rusya'da her yıl ne kadar toprağın köylüler tarafından satın alındığından daha önce söz etmiştik; bu arazilerin neredeyse tümü bu köylülerin eline geçer. Kır yoksulları toprak almayı değil, karnını doyurma olanaklarını düşünmek zorundadır. Paraları çoğu zaman sadece ekmek için bile yetmezken, toprak

almayı nasıl düşünsünler. O nedenle çeşitli bankalar, özellikle de Köylü Bankası,^[4] (köylüleri aldatanların ve bazı safdillerin iddia ettikleri gibi) toprak alabilmeleri için bütün köylülere değil, sadece çok az sayıda köylüye, sadece zengin köylülere yardım etmektedir. O nedenle de, daha önce sözünü ettiğimiz köylülerin kötü akıl hocaları, köylülerin toprak alımı hakkında, toprakların sermayeden emeğe geçtiğini söylerken, yalan söylemektedirler. Toprak emeğe, yani mülksüz insanlara hiçbir zaman geçemez, çünkü toprak için para ödemek gerekir. Yoksul köylülerde ise fazla paradan söz bile edilemez. Toprak sadece paralı zengin köylülere, sermayeye, kır yoksullarının kentli işçilerle ittifak halinde ona karşı *savaşmak* zorunda oldukları kişilere geçmektedir.

Zengin köylüler toprağı sadece "ebediyen" satın almakla kalmazlar, aynı zamanda uzun yıllar için en çok toprak kiralayanlar da onlardır. Geniş toprakları kiralamakla kır yoksullarının topraklarını ellerinden alırlar. Örneğin Poltova ilinin bir kazasında (Konstantinograd kazasında) zengin köylülerin ne kadar toprak kiraladıkları hesaplanmıştır. Ve ne görülmüştür? Otuz ya da daha fazla desiyatin toprak kiralayan ancak pek az köylü vardır, onbeş hane başına sadece iki. Fakat bu zengin köylüler kiralanan tüm toprakların *yarısını* ele geçirmişlerdir, her zengin köylü başına ortalama **75 desiyatin** kiralanmış toprak! Ya da örneğin Taurien ilinde, köylülerin *Mir* yoluyla, köy topluluğı yoluyla devletten kiraladıkları toprakların ne kadarını zengin köylülerin ele geçirdiğı hesaplanmıştır. Zengin köylülerin — sayı olarak hanelerin topu topu *beşte biri*—, kiralık toprakların *dörtte üçünü* ele geçirdikleri anlaşılmıştır. Toprak her yerde para karşılığında tahsis edilmektedir, paraya ise ancak az

sayıdaki zengin köylüler sahiptir.

Çok miktarda toprak şimdi bizzat köylüler tarafından da icara verilmektedir. Köylüler toprak paylarını elden bırakıyorlar, çünkü hayvanları, tohumları yok, iktisatları için paraları yok. Para olmayınca bugün toprak da işe yaramıyor. Örneğin Samara ili Novouzensk kazasında her üç zengin köylü hanesinden biri ya da ikisi ya kendi beldesinden ya da yabancı bir beldeden *pay toprağı kiralamaktadır*. Topraklar, ya bir beygiri olan ya da hiç beygiri olmayan köylüler tarafından kiraya verilmektedir. Taurien ilinde köylü ailelerinin en az *üçte biri*, topraklarını kiraya vermektedir. Tüm köylü toprak payının *dörtte biri* —ikiyüzelli bin desiyatin— kiraya verilmektedir. Ve bu ikiyüzelli bin desiyatından 150 000 desiyatını (beşte üçü) zengin köylülerin eline geçmektedir! Mir birliğinin, köy topluluğunun kır yoksulları için işe yarar olup olmadığını buradan da görebiliriz. Bu köy birliklerinde kimin parası varsa, güç de ondadır. Bize ise, tüm köy topluluklarından kır yoksullarının bir birliği gerektir.

Toprak alımında olduğu gibi, köylüler saban, harman makinesi ve diğer yeni aletlerin ucuza satın alınabileceği laflarıyla da aldatılmaktadır. Zemstvolarda depolar kurulmakta, arteller oluşturulmakta ve şöyle denmektedir: Yeni geliştirilmiş aletler köylülüğün durumunu iyileştirecektir. Bu sadece bir aldatmacadır. Bütün bu daha iyi aletler sadece zenginlerin eline geçmekte, yoksulların eline ise neredeyse hiçbir şey geçmemektedir. Onların aklından saban ya da harman makinesi almak geçmiyor — yeter ki yaşayabilsinler! Bu tür bir "köylüler için yardım", zenginlere yardımdan başka bir şey değildir. Fakat ne toprağı, ne hayvanı, ne de rezervleri

olan yoksullar kitesine daha iyi aletleri ucuza satarak yardım edilemez. Örneğin Samara ilinin bir kazasında, geliştirilmiş aletlerden zenginlerde ne kadar, yoksullarda ne kadar olduğu hesaplanmıştır. Hanelerden **beşte birinin**, yani zengin köylülerin, tüm geliştirilmiş aletlerin neredeyse **dörtte üçüne**, yoksul köylülerin, yani bütün hanelerin **yarısının** ise **otuzda birine** sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Hiç beygiri olmayan ya da sadece bir beygiri olan hane sayısı, toplam 28 000 haneden 10 000 hane tutmaktadır; ve bu 10 bin hane, tüm kazadaki bütün köylü ailelerinin elinde bulunan 5724 geliştirilmiş tarım aletinden sadece **yedisine** sahiptir. 5724 aletten sadece 7 — işte güya "bütün köylülüğe" yararlı olan bütün bu iktisat iyileştirmelerinden, saban ve harman makinelerinin yayılmasından kır yoksullarına düşen pay!

Son olarak zengin köylülüğün en önemli özelliklerinden biri, **tarım işçileri ve gündelikçiler tutmasıdır**. Tıpkı çiftlik sahipleri gibi, zengin köylüler de başkalarının emeğiyle yaşamaktadırlar. Tıpkı çiftlik sahipleri gibi, onlar da köylü kitlesi mahvolduğu ve sefaletе düştüğü için zenginleşmektedirler. Tıpkı çiftlik sahipleri gibi, onlar da işçilerinden mümkün olduğunca çok iş çıkarma, onlara mümkün olduğunca az ödeme çabası içindedirler. Eğer milyonlarca köylü tamamen mahvedilip başkalarının yanına ücretli işçi olarak gitmek, işgücünü satmak zorunda kalmasaydı, zengin köylüler var olamaz, çiftliklerini devam ettiremezlerdi. Hiçbir yerde "terkedilmiş" toprakları ellerinde toplayamaz, hiçbir yerde kendilerine işçi bulamazlardı. Oysa bütün Rusya'da bir buçuk milyon zengin köylü, en az **bir milyon** tarım işçisi ve gündelikçi tutmuştur. Mülk sahipleri sınıfıyla mülksüzler sınıfı, işverenlerle işçiler, burjuvaziyle proletarya

arasındaki büyük mücadelede, zengin köylülerin proleter-yaya karşı mülk sahiplerinin yanında saf tutacakları açıktır.

Artık zengin köylülüğün durumunu ve gücünü biliyoruz. fiimdi kır yoksullarının nasıl yaşadıklarını görelim.

Tüm Rusya'daki köylü hanelerinin büyük çoğunluğunun, neredeyse üçte ikisinin kır yoksullarına dahil olduğunu söylemiştik. Özellikle de beygirsiz hane sayısı kesinlikle *üç milyondan* az değildir; büyük ihtimalle daha fazladır, bugün belki üçbuçuk milyondur. Her kıtlık yılı, her kötü ürün yılı on binlerce iktisadı mahvetmektedir. Nüfus artıyor, yaşamak gittikçe zorlaşıyor, fakat en iyi topraklar zaten çiftlik sahiplerinin ve zengin köylülerin elinde bulunuyor. Her geçen yıl gittikçe daha çok insan mahvoluyor, kentlere ve fabrikalara gidiyor, tarım işçisi ya da yamak oluyorlar. Beygirsiz köylü artık hiç mülkü olmayan bir köylüdür. O bir proleterdir. Geçimini (yaşadığı sürece, ya da daha doğrusu, yaşamak değil, güç bela geçindiği sürece) topraktan, çiftçilikten değil, *ücretli işçilikten* sağlar. O, kentli işçinin öz kardeşidir. Beygirsiz köylünün toprak da işine yaramaz: beygiri olmayan hanelerin yarısı *toprak payını kiraya* vermekte, hatta bazen, toprağı işleyebilecek durumda olmadığı için toprağı köy topluluğuna karşılıksız vermektedir (bazen de bunun için üstüne para bile vermektedir!). Beygirsiz köylü belki bir desiyatin, en fazla iki desiyatin toprağı işleyebilir. Sürekli ekme satın almak zorundadır (eğer parası varsa), kendi ekmeğı beslenmesine yetmez. Sadece bir beygiri olan ailelerin durumu da daha iyi değildir. Tüm Rusya'da bunlardan yaklaşık üçbuçuk milyon hane vardır. Elbette bu hususta istisnalar da vardır, şurada burada, bir tek beygire sahip

olmalarına rağmen son derece iyi yaşayan ve hatta zengin olan köylüler de vardır. Fakat biz istisnalardan, Rusya'nın tek tek bölgelerinden değil, tüm Rusya'dan söz ediyoruz. Sadece birer beygire sahip tüm köylü kitlesi ele alındığında, bu kitlenin hiç kuşkusuz yoksulluk ve sefalet içinde bir kitle olduğuna kuşku yoktur. Sadece bir beygiri olan köylü, tarımsal illerde bile, üç, dört, pek nadir olarak da beş desiyatin toprak işleyebilmektedir; kendi ekmeği ona da yetmez. İyi ürün alınan yıllarda dahi, bu köylü, beygirsiz köylüden daha iyi beslenmez, yani karnı doycak kadar yiyeceği hiç olmaz, sürekli açlık çeker. İktisadı tamamen perişan haldedir, hayvanı kötü durumdadır, pek az hayvan yemi mevcuttur, güçler, toprağı gereğı gibi işlemek için yetmez. Bir beygire sahip köylü, tüm iktisadı için (hayvan yemi hariç) —örneğin Voronej ilinde— **yılda** en fazla **yirmi ruble** harcayabilir! (Zengin köylü ise bunun **on katını** harcamaktadır.) Toprak kirası, hayvan alımı, saban ve öteki aletlerin tamiri, çoban ve öteki giderler için — yılda sadece yirmi ruble! Böyle çiftlik olur mu? Bu sadece bir külfet değil, bir zorluk ve eziyettir, kürek cezasıdır. Bir beygire sahip köylüler arasında da **toprak paylarını kiraya verenlerin** bulunduğu —ve bunların sayısı az değildir— açıktır. Toprak, bir dilencinin de işine fazla yaramaz. Para yoktur, toprak ise sadece para kazandırmamakla kalmaz, aynı zamanda geçimini de sağlamaz. Oysa her şey için paraya gereksinim vardır: Beslenme için, giyim için, çiftlik için, vergiler için. Voronej ilinde bir beygir sahibi köylü genellikle sadece vergi olarak **on sekiz ruble** ödemektedir, oysa aynı köylünün **bütün** giderler için yılda topu topu en fazla 75 rublesi vardır. Burada toprak satın almaktan, yeni tarım aletleri edinmekten, köylü

bankalarından söz etmek, alay etmekten başka bir şey değildir: Bunlar kır yoksulları için düşünülmemiştir.

Peki, parayı nereden bulmalı? Bir "kazanç" peşine düşmek zorunlu olur. Bir beygiri olan köylü, beygirsiz köylü gibi ancak "kazanç"la güç bela geçinebilir. Peki "kazanç" ne demektir? Bunun anlamı, başkalarının yanında çalışmak, ücretli işçi olmaktır. Bunun anlamı, bir beygiri olan köylünün çiftçi olmaktan yarı yarıya çıktığı, ücretli işçi, proleter haline geldiğidir. O nedenle böyle köylülere *yarı-proleterler* denir. Onlar da kent işçilerinin öz kardeşleridir, çünkü onlar da her türlü mülk sahibi tarafından her biçimde talan edilmektedir. Onlar için de, bütün zenginlere, bütün mülk sahiplerine karşı mücadele için sosyal-demokratlarla birleşmekten başka bir çıkar yol, başka bir kurtuluş yoktur. Demiryolu yapımında kimler çalışıyor? Yapı müteahhitleri kimleri soyuyor? Odun kesen ya da odunları sallarla nakledenler kim? Tarım işçisi olarak çalışan kim? Gündelikçi olarak çalışan kim? Kentlerde ve limanlarda en ağır işleri yapanlar kim? Hepsi elbette kır yoksulları. Bunların hepsi, beygirsiz ya da tek beygiri olan köylülerdir. Bunlar kır proleterleri ve yarı-proleterlerdir. Ve bunların sayısı Rusya'da o kadar çok ki! Bütün Rusya'da (Sibiry ve Kafkasya hariç) her yıl sekiz, bazen de dokuz *milyon* pasaport verildiği hesaplanmıştır. Bunların hepsi seyyar ameledir. Bunların sadece adı köylüdür, gerçekte ise ücretli işçidir, proleterdir. Bunların tümü kent işçileriyle bir birlikte birleşmek zorundadır ve kıra ulaşan her ışık ve bilgi ışıını bu birliği güçlendirip sağlamlaştıracaktır.

Bu "ek kazanç"larla ilgili unutulmaması gereken bir şey daha var. Bütün memurlar ve memur gibi düşünen insanlar, köylünün, mujiğin iki şeye "gereksinim"

duyduğunu söylerler: Toprak ve arazi (ama çok fazla değil, çünkü zenginler hepsini ellerine geçirdikleri için bu kadar çok toprağın nereden sağlanacağını kim bilir!) ve "kazanç". O nedenle, halka yardımcı olmak için, kırsal bölgelere daha fazla sanayi dalları sokmak, daha fazla "kazanç kapısı" olanağı yaratmak gerektiğinden söz ederler. Böyle konuşmalar ikiyüzlülükten başka bir şey değildir. Kır yoksulları için ek kazanç kapısı, ücretli iş demektir. Köylüye "bir kazanç kapısı açmak", onu ücretli işçiye dönüştürmek demektir. Ne de güzel bir yardım, demek gerekiyor! Zengin köylüler için, sermaye gerektiren başka "iş olanakları" vardır — örneğin bir değirmen ya da başka bir işletme kurmak, bir biçerdöver satın almak, ticaret yapmak ve benzeri. Paralı insanların para kazanmalarıyla kır yoksullarının *ücretli işini* aynı kefeye koymak, kır yoksullarını aldatmak demektir. Böyle bir aldatmaca zenginler için elbette yararlıdır; meseleyi "ek kazanç kapısı"nın bütün türlerinin, *bütün* köylülere aynı derecede açık olduğu şeklinde göstermek, zenginlerin işine gelir. Fakat kır yoksullarının gerçekten iyiliğini isteyenler, ona *tüm gerçeği ve sadece gerçeği* söyleyeceklerdir.

Orta köylüler üzerine de bazı şeyler söylemeliyiz. Tüm Rusya'da ortalama iki iş hayvanına sahip olan köylünün orta köylü sayılabileceğini ve on milyon haneden yaklaşık iki milyonunun böyle köylü haneleri olduğunu gördük. Orta köylü, zengin köylüyle proleter arasında ortada bulunur — zaten bunun için ona orta köylü denir. Yaşamı da orta karardır: iyi bir yılda çiftliğinden gereksinim duyduğu kadarını çıkarır, fakat zaruret her zaman ensesindedir. Birikmiş parası ya hiç yoktur, ya da çok azdır. O nedenle çiftliği kaygan zeminde durur. Para

temin etmesi zordur: gereksinim duyduğu kadar parayı çiftliğinden ancak çok nadiren çıkarır, ve bu da son derece kıttır. Ek bir iş aramak ise, onun için, çiftliğini kendi haline bırakmak demektir, ve o zaman çiftlik ihmal olunur. Fakat birçok orta köylü ek gelir olmaksızın geçinememez: bu köylüler ücretli işçi olarak çalışmak zorunda kalırlar, zaruret, onları çiftlik sahibinin yanına yaşama olarak girmeye, borçlanmaya zorlar. Borçlarından ise orta köylü hiçbir zaman kurtulamaz: orta köylünün zengin köylü gibi sağlam gelirleri yoktur. Bir kez borçlanmaya başlaması, boynuna ilmiği geçirmesi demektir. Sonunda tamamen mahvolasıya kadar bir daha hiç kurtulamaz borçlarından. Orta köylü çoğunlukla çiftlik sahiplerinin yanına yaşama olarak girer, çünkü çiftlik sahibi, geçici işleri için, sefaletе düşmemiş, iki ata ve çiftçilik için gerekli tüm diğer aletlere sahip bir köylüye ihtiyaç duyar. Köyünü terketmek, orta köylüye zor gelir; o nedenle, tahıl, otlaklar, elinden alınmış toprakların kirası, kışın aldığı borç para karşılığında çiftlik sahibinin yaşaması haline gelir. Çiftlik sahibi ve Kulak'ın dışında, zengin komşusu da orta köylüyü baskı altında tutar: hep ondan önce davranıp toprakları kapar ve onu ezecek hiçbir fırsatı kaçırmaz. İşte orta köylü böyle yaşar: Ne şap, ne şeker. Ne gerçek, sahici bir mülk sahibidir, ne de işçi. Bütün orta köylüler mülk sahiplerine meyillidirler, mülk sahibi olmak isterler, ama bunu pek azı başarır. Bunlardan pek azı hatta tarım işçisi ve gündelikçi bile tutar, başkasının emeğiyle zenginleşme, başkalarının sırtından zenginlerin safına katılma çabası gösterirler. Fakat orta köylülerin çoğunluğu, değil başkasını çalıştırmak, bizzat kendileri başkaları için çalışmak zorundadırlar. Zenginlerle yoksulların, mülk sahipleriyle işçilerin

arasında mücadelenin başladığı her yerde, orta köylü ortada durur ve ne tarafa gideceğini bilmez. Zenginler onu kendi saflarına çağırırlar: sen de mülk sahibisin, hiçbir şeyleri olmayanlarla, işçilerle yapacak ne işin var. İşçiler ise şöyle derler: zenginler seni aldatacak ve soyacaklar, senin için zenginlere karşı mücadelede bizi desteklemekten başka kurtuluş yoktur. Orta köylüler uğruna bu mücadele, sosyal-demokrat işçilerin işçilerin kurtuluşu için

mücadele ettikleri her yerde, bütün ülkelerde yürüyor. Rusya'da bu mücadele daha yeni başlıyor. O nedenle bu meseleyi çok iyi irdelemeli ve zengin köylülerin orta köylüleri hangi aldatmacalarla avladıklarını, bu aldatmacaları nasıl açığa çıkaracağımızı ve gerçek dostlarını bulması için orta köylülüğe nasıl yardım edebileceğimizi çok iyi anlamalıyız. Rus sosyal-demokrat işçileri baştan itibaren doğru yolda yürürlerse, emekçi kır halkıyla kent işçilerinin kalıcı ittifakını kurmayı ve emekçilerin bütün düşmanları üzerinde çabucak zafer elde etmeyi Alman işçilerinden çok daha önce başarabiliriz.

4— ORTA KÖYLÜLÜK HANGİ TARAFTA YER ALMALIDIR? MÜLK SAHİPLERİ VE ZENGİNLERİN YANINDA MI, YOKSA İŞÇİLERİN VE MÜLKSÜZLERİN YANINDA MI?

Bütün mülk sahipleri, bütün burjuvazi, orta köylülüğü, çiftliğini iyileştirmek için her türlü önlemler vaadederek (ucuz saban, köylü bankaları, çayır otu ekimine geçme, hayvan, gübre ve benzeri gereksinimlerin ucuzaya satılması) ve onları çiftliklerin iyileştirilmesini amaçlayan çeşitli tarımsal birliklerde (kooperatif denen kuruluşlarda) ve çeşitli çiftçi derneklerinde birleştirerek

kendi tarafına çekmeye çalışıyor. Bu yolla burjuvazi, orta ve hatta küçük köylüyü, hatta hatta yarı-proleter işçilerle birleşmekten alıkoymak, işçilere, proletaryaya karşı mücadelesinde zenginlerin yanında, burjuvazinin yanında savaşmasını sağlamak yönünde çaba sarfediyor.

Sosyal-demokrat işçilerin verdiği yanıt ise şu: Çiftliklerin iyileştirilmesi iyi bir şey. Ucuz saban almanın kötü bir yanı yok; hatta bugün aptal olmayan her tüccar, müşteri çekmek için mümkün olduğunca ucuz satmaya çalışıyor. Fakat yoksul ve orta köylülere, işletmelerin iyileştirilmesi ve sabanların ucuza satılmasının, zenginlere hiç dokunmadan tümünün yoksulluktan kurtulmasına ve kendi ayakları üzerinde durabilmesine yardım edeceğini söylemek *sahtekârlıktır*. Bütün bu iyileştirmelerin, ucuzlukların ve kooperatiflerin (mal alım-satım birlikleri) *zenginlere yararı çok daha büyüktür*. Zenginler gittikçe güçleniyor, kır yoksullarını ve orta köylüleri gittikçe daha çok sıkıştırıyorlar. Zenginler zengin kaldıkça, toprağın, hayvanların, aletlerin, paranın en büyük kısmını ellerinde tuttukça, sadece yoksul köylüler değil, orta köylüler de yoksulluğu *hiçbir zaman* aşamayacaklardır. fiu ya da bu orta köylü, bu iyileştirmelerin ve kooperatiflerin yardımıyla zengin olacaktır, fakat bütün halk ve orta köylülüğün ana kütlesi yoksulluğun derinliklerine daha da çok gömülecektir. *Bütün* orta köylülerin zengin olması için, zenginleri kovmak gerekir, bunu ise ancak kent işçilerinin kır yoksullarıyla ittifakı başarabilir.

Burjuvazi orta (ve hatta yoksul) köylüye şöyle söylüyor: Sana ucuz toprak, ucuz saban satacağız, sen de ama bize ruhunu sat, buna karşılık zenginlere karşı her türlü mücadeleden vazgeç.

Sosyal-demokrat işçi şöyle söylüyor: Eğer gerçekten ucuz satıyorlarsa, ve para da varsa, neden satın alınmasın — bu ticari bir iştir. Fakat insan ruhunu satmamalıdır. Kent işçileriyle birlikte bütün burjuvaziye karşı mücadeleden vazgeçmek, sonsuza kadar yoksulluk ve sefalet içinde kalmak demektir. Malların ucuzlamasında zenginin avantajı daha çoktur, o daha da zenginleşir. Fakat genel olarak parasız birine, malların ucuz olmasının, burjuvazinin parasına el koymadığı sürece, pek yararı olmayacaktır.

Bir örnek alalım: Burjuvazinin yandaşları çeşitli türden kooperatifleri (ucuza alma ve kârlı satma birlikleri) büyük coşkuyla karşılıyorlar. Hatta kendilerine "Sosyal-Devrimci" deyip, tıpkı burjuvazi gibi, köylünün en acil gereksiniminin kooperatifler olduğunu bas bas bağıranlar bile var. Rusya'da da çeşitli kooperatifler kurulmaya başlandı, ama bunların sayısı çok az, politik özgürlük kazanılmadığı müddetçe de az kalacak. Buna karşılık Almanya'da pekçok köylü kooperatifi var. fimdi bu kooperatiflerin en çok kime yaradığını görelim. Tüm Almanya'da 140 000 çiftçi süt ve süt ürünleri satış kooperatiflerine üyedir. Bu 140 000 çiftçinin ise (yine kolaylık olsun diye yuvarlak rakamlar alıyoruz) 1 100 000 ineği vardır. Tüm Almanya'da yoksul köylülerin sayısı **dört milyondur**. Bunların sadece 40 000'i kooperatiflere üyedir: Demek ki her 100 yoksul köylüden **sadece biri** bu kooperatiflerden yararlanmaktadır. Bu 40 000 yoksul köylü toplam 100 000 ineğe sahiptir. Ayrıca orta köylülerin sayısı **bir milyondur**; bunların 50 000'i kooperatiflere üyedir (yani yüzde beş), toplam 200 000 ineği vardır. Zengin çiftçilerin (yani çiftlik sahipleri ve zengin köylüler birlikte) sayısı **üçtebir milyondur**,

bunların 50 000'i kooperatiflere üyedir (yani yüzde on yedisi!), ineklerinin sayısı 800 000'dir!

İşte görülüyor, bu kooperatiflerin herşeyden önce ve en çok kime yaradığı. İşte orta köylüler, ucuz alış ve kârlı satış için kurulan bu tür çok çeşitli birlikler sayesinde kurtulacaklarını söyleyenler tarafından böyle aldatılmaktadır. Burjuvazi, mujiği, hem yoksul köylüleri hem de orta köylüleri saflarına çağıran sosyal-demokratlardan mümkün olduğunca düşük bir ücretle "rehinden kurtarmak" istemektedir.

Bizim ülkemizde de türlü çeşitli peynircilik ve toplama süt fabrikası artelleri kurulmaktadır. Bizim ülkemizde de köylünün artellere, Mir birliklerine ve kooperatiflere gereksinim duyduğunu bas bas bağırان yeterince insan var. Fakat bu artellerin, kooperatiflerin, Mir kiralamalarının kime yaradığını görüyoruz. Bizim ülkemizde yüz haneden en az yirmisinin hiç ineği yoktur; yaklaşık otuzunun birer ineği vardır: bu aileler zaruretten dolayı sütlerini sattıkları için, çocukları süt içemez, açlık çekip sinekler gibi ölürler. Zengin köylülerin ise üç, dört ya da daha fazla ineği vardır ve zengin köylüler bütün köylülere ait tüm ineklerin yarısına sahiptir. O halde peynircilik artelleri kime yarıyor? Açıktır ki, herşeyden önce çiftlik sahiplerine ve köylü burjuvazisine yarıyor; kır yoksulları ve orta köylülüğün onlara eğilim göstermesinin, yoksulluktan kurtuluşun çaresini bütün işçilerin burjuvaziye karşı mücadelesinde değil, küçük mülk sahiplerinin tek tek içinde buldukları durumu aşarak zengin olmaları için çaba sarfetmesinde görmesinin *onların işine yarayacağı* açıktır.

Bu çaba, küçük köylünün yandaşı ve dostuymuş gibi yapan burjuvazinin yandaşları tarafından her biçimde

desteklenmekte ve teşvik edilmektedir. Ve bir sürü saf insan, koyun postuna bürünmüş kurdu görmeyip bu burjuva aldatmacasına katılarak, küçük ve orta köylülüğe yarar sağlayacaklarını düşünüyorlar. Böylece örneğin kitaplarda ve konuşmalarda, küçük işletmelerin çok avantajlı, çok kârlı olduğunu, küçük işletmeciliğin geliştiğini iddia ediyorlar; o nedenle de tarımda küçük mülk sahipleri güya her yerde çok fazlaymış, o nedenle toprakçıklarına bu kadar sıkı sarılıyorlarmış (yoksul köylüler ömür boyu bir parçacık toprağın üzerinde didinip dururken, bütün iyi topraklar burjuvazinin elinde, aynı zamanda para da burjuvazinin elinde bulunduğundan değilmiş!). Bu ukalalar küçük çiftçilerin paraya gereksinim duymadıklarını söylüyorlar; küçük ve orta köylüler daha tutumludur ve zengin köylüden daha fazla çaba harcar, ayrıca da daha sade bir hayat sürdürmeyi bilirler: hayvanlar için kuru ot satın almak yerine samanla idare ederler; pahalı bir makine almak yerine, daha erken kalkar, daha uzun çalışır, makinenin gördüğü işi görürler; tamir için başkalarına para ödemek yerine tatil gününde baltayı eline alıp marangozu oynarlar — böylece her şey büyük mülk sahibinde olduğundan daha ucuza gelir; pahalı bir at ya da öküz beslemek yerine, sabana ineğini koşar — Almanya'da bütün yoksul köylüler sabanlarına

* Köylüler için en iyisini isteyen, ama buna rağmen sürekli bu tatlı sözlere dönen saf insanlara Rusya'da "Narodnik" ya da "küçük işletme yandaşları" denir. "Sosyal-Devrimciler" de meseleyi kavramadıkları için onların peşinden gidiyorlar! Almanya'da da bir sürü tatlı sözler eden insanlar var. Bunlardan biri olan Eduard David, kısa süre önce kalın bir kitap yazdı. Bu kitapta, küçük işletmenin büyük işletmeden kıyaslanmayacak ölçüde kârlı olduğunu, çünkü küçük köylünün gereksiz harcamalar yapmadığını, sabana beygir değil, süt de veren ineğini koştuğunu yazıyor.

inek koşarlar, ayrıca bizim ülkemizde halk öylesine büyük bir sefalet içindedir ki, sabana sadece inek değil, insanlar da koşulmaya başlanmıştır! Ne kadar kârlı, ne kadar ucuz! Orta ve küçük köylülerin böylesine çalışkan olmaları, böylesine gayretle çalışmaları, sade bir yaşam sürmeleri, kötü şeyler yapmamaları, sosyalizmi değil, sadece çiftliklerini düşünmeleri ne kadar da övülmeye değer! Burjuvaziye karşı grevler düzenleyen işçilere değil, zenginlere meylediyor, dürüst insanlar olmak istiyorlar! Herkes böyle çalışkan olsa, böyle büyük bir gayretle çalışsa, sade yaşasa, fazla içmese, daha çok para biriktirse, daha az pamuklu kumaş alsa, daha az çocuk yapsa, herkesin durumu çok iyi olur, yoksulluk ve sefalet kalmazdı.

Burjuvazi orta köylüye böyle tatlı sözler söylüyor ve bazı saf insanlar bu sözlere inanıp bunları tekrar ediyorlar.* Gerçekte bütün bu tatlı sözler sadece bir aldatmacadır, köylülerle alay etmektir. Orta ve yoksul köylüyü sabahtan akşama kadar çalışmak zorunda bırakan, bir dilim fazla ekmeği bile ona çok gören, ne kadar küçük olursa olsun her türlü para harcamaktan vazgeçirten zarurete, bu korkunç zarurete, bu ukalalar, ucuz ve kârlı çiftçilik diyorlar. Elbette bir pantolonu üç yıl giymek, yazın ayakkabısız dolaşmak, karasabanı halatla bağlamak ve ineği kulübenin çatısından alınmış çürümüş otlarla beslemekten "daha ucuz", "daha kârlı" ne var. Herhangi bir burjuvayı ya da zengin köylüyü böyle "ucuz" ve "kârlı" bir çiftliğe koymalı — o zaman bu güzel sözlerini hemen unutacaktır!

Küçük işletmeyi göklere çıkaranlar, bazen köylüye yardımcı olmak istiyorlar, ama gerçekte ona sadece zararları dokunuyor. Yalanlarıyla köylüyü, *piyanonun*

halkı aldatması gibi aldatıyorlar. Hemen piyangonun ne olduğunu anlatayım. Örneğin benim 50 ruble değerinde bir ineğim var. Bu ineği piyangoyla satmak istiyorum ve o nedenle de herkese bir ruble değerinde bilet almayı öneriyorum. Bir rubleye bir inek sahibi olma olanağı var! Herkes ineği satın almak istiyor ve rubleler yağmaya başlıyor. Yüz ruble toplandığında, piyangoyu çekiyorum: piyangoyu kazanan, ineği bir rubleye almış oluyor, diğerleri hava alıyor. İnek insanlara "ucuza" mı geldi? Hayır, çok pahalıya geldi, çünkü değerinin iki katı para ödendi, çünkü iki kişi (piyangoyu düzenleyen ve ineği kazanan) hiçbir şey yapmadan kazanç sağladılar, hem de paralarını kaybeden doksan dokuz insanın sırtından. Demek ki piyangonun halk için kazançlı olduğunu söyleyenler halkı basitçe aldatmaktadır. Aynı şekilde köylüye, yoksulluk ve sefaletten çeşitli kooperatifler (ucuz satın alma ve kârlı satma birlikleri), işletmelerde çeşitli iyileştirmeler, bankalar ve benzeri önlemler sayesinde kurtulacağını vaat edenler onu aldatmaktadır. Nasıl piyangoda diğerleri kaybederken biri kazanmışsa, burada da durum aynıdır: bir orta köylü beceriklilik gösterip zenginleşirken, diğer doksan dokuz köylü ömürleri boyunca sürekli sefalet içinde kalmış, iki büklüm halde her geçen gün daha fazla mahvolmaya terkedilmiştir. Her köy sakini kendi köyüne ve ilçesine dikkatle baksın: Zenginleşen ve sefaletten kurtulan orta köylü çok mu? Ömür boyu sefaletten kurtulamayanların sayısı ne kadar? Kaç tanesi mahvolup köyünü terketmiştir? Gördüğümüz gibi, Rusya'da orta köylü iktisatları iki milyondan fazla değildir. Ucuz satın alış, kârlı satış için çeşitli birliklerin, bugün mevcut olan rakamın on misline çıktığını düşünelim. Sonuç ne olurdu? Çok çok yüz bin orta köylü

zengin köylü haline gelirdi. Peki bu ne demektir? Bu demektir ki: yüz orta köylüden beşi zengin olmuştur. Ya geriye kalan doksan beşi? Onlar için aynı sıkıntılar sürececek, hatta eskisinden daha ağır olacak bu sıkıntılar! Yoksul köylüler ise daha da büyük bir sefaletle itilecekler!

Açıktır ki burjuvazi, mümkün olduğunca çok orta ve küçük köylünün kendisi gibi olmaya çabalamalarından, burjuvaziye karşı mücadele etmeden yoksulluktan kurtulabileceklerinin olanaklı olduğuna *inanmalarından*, kent ve kır işçilerinin birliğine değil kendi gayretlerine, kendi dayanma güçlerine *güvenmelerinden* başka bir şey istemiyor. Burjuvazi, mujiğin içindeki bu aldatıcı inancı ve bu umudu desteklemek, onu tatlı sözlerle uyutmak için bütün gücüyle çaba sarfediyor.

Bütün bu tatlı dilli insanların yalanını açığa çıkarmak için kendilerine üç soru sormak yeterlidir.

Birinci soru. Rusya'daki 240 milyon desiyatin verimli topraktan yüz milyon desiyatını özel mülk sahiplerinin elinde bulunurken, çalışan halk yoksulluk ve sefaletten kurtulabilir mi? En büyük 16 bin çiftlik sahibinin elinde 65 milyon desiyatin bulunurken?

İkinci soru. (Toplam on milyon haneden) bir buçuk milyon zengin köylü hanesi, köylülerin sahip olduğu toplam ekim alanının, atların, hayvanların, köylülere ait bütün rezervlerin ve birikmiş paraların yarısından fazlasını ellerinde tutarken, çalışan halk yoksulluk ve sefaletten kurtulabilir mi? Bu köylü burjuvazisi gittikçe zenginleşip, yoksul ve orta köylülüğü ezdikçe, başkalarının, gündelikçi işçilerle tarım işçilerinin emeği sayesinde zenginleştikçe olanaklı mıdır? Altı buçuk mil-

yon köylü ailesi yoksul köylü durumundayken ve bunlar son derece büyük bir sefalet içinde sürekli açlık çekerken ve bir parça ekmeği ücretli işçilik yaparak çıkarırken bu gerçekleşebilir mi?

Üçüncü soru. Para temel güç haline gelmişken, her şey: fabrikalar, topraklar, hatta ücretli işçi olarak, ücret kölesi olarak insanlar parayla satın alınabilirken, çalışan halk yoksulluk ve sefaletten kurtulabilir mi? Para olmadan yaşamak ve çiftçilik yapmak mümkün olmadıkça bu gerçekleşebilir mi? Küçük mülk sahibi, yoksul köylü, parasını alabilmek için çiftlik sahibiyle mücadele etmek zorunda kaldıkça bu gerçekleşebilir mi? Birkaç bin çiftlik sahibi, tüccar, fabrikatör ve bankacının yüz milyonlarca rubleyi kendi ellerine geçirdikleri, ayrıca binlerce milyon rublenin toplandığı tüm bankalar üzerinde tasarruf ettikleri koşullarda bu gerçekleşebilir mi?

Bu sorular küçük işletmenin ya da kooperatiflerin yararları üzerine güzel laflarla geçiştirilemez. Bu sorulara verilebilecek tek yanıt vardır: Çalışan halkı kurtaracak tek gerçek "kooperatif", bütün burjuvaziye karşı mücadele için kır yoksullarının kentlerdeki sosyal-demokrat işçilerle kuracağı *ittifaktır*. Böyle bir ittifak ne kadar çabuk genişleyip güçlenirse, orta köylü burjuva vatandaşlarının tüm yalanını o kadar çabuk anlayacak, o kadar çabuk saflarımıza geçecektir.

Burjuvazi bunu bilmekte, o nedenle de ettikleri tatlı sözlerin dışında sosyal-demokratlar hakkında bir sürü yalan yaymaktadır. Sosyal-demokratların, orta ve küçük köylülerin mülklerini ellerinden alacaklarını söylemektedir. *Bu bir yalandır*. Sosyal-demokratlar sadece büyük mülk sahiplerinin, *sadece başkalarının emeğiyle yaşayanların* mülklerini ellerinden almak istemektedir.

Sosyal-demokratlar, *işçi çalıştırmayan küçük ve orta mülk sahiplerinin mülklerini hiçbir zaman ellerinden almayacaklardır.* Sosyal-demokratlar sadece

diğerlerinden daha bilinçli, daha birleşmiş kent işçilerinin değil, kır işçilerinin de, zenginlerden taraf olmayıp, burjuvazinin safına geçmeyen, yabancı işçi çalıştırmayan küçük zanaatkâr ve köylülerin çıkarlarını da savunur ve korurlar.

Sosyal-demokratlar, henüz burjuvazinin egemenliğini yıkamadığımız bugünkü koşullarda, olanaklı olan ve burjuvaziye karşı bu mücadeleyi kolaylaştıracak, *işçi ve köylülerin yaşamlarında yapılacak her türlü iyileştirme için mücadele ederler.*

Fakat sosyal-demokratlar köylüyü aldatmazlar, ona *bütün gerçeği* söylerler, burjuvazi egemen olduğu sürece hiçbir iyileştirmenin halkı yoksulluk ve sefaletten kurtaramayacağını ona önceden ve doğrudan söylerler.

Sosyal-demokratların kim olduğunu ve ne istediğini *bütün halk* bilsin diye, sosyal-demokratlar *programlarını* hazırlamışlardır. Program, *partinin neyi hedeflediğinin ve ne için mücadele ettiğinin* kısa, açık ve tam anlatımıdır.

Sosyal-Demokrat Parti, bütün halk kendisini görsün ve tanınsın diye, parti içinde, bütün emekçi halkı burjuvazinin boyunduruğundan kurtarmak amacıyla gerçekten mücadele etme isteğinde olan, böyle bir mücadele için kimlerin birleşmesi gerektiğini ve bu mücadelenin nasıl yürütüleceğini doğru kavramış insanlar yer alsın diye, açık ve tam bir program hazırlayan biricik partidir.

Ayrıca sosyal-demokratlar, programda *emekçi halkın yoksulluk ve sefaletinin nereden kaynaklandığının* ve işçilerin birliğinin neden her geçen gün daha kapsamlı ve güçlü hale geldiğinin dobra dobra, açık ve tam olarak

açıklanmak zorunda olduğu görüşündedirler. Kötü

yaşadığını söyleyip insanları isyan etmeye çağırmak yetmez; bunu her yaygaracı da yapabilir, ama fazla bir yararı olmaz. İşçi halkın, *neden* fakrüzaruret çektiğini ve bu fakrüzarureten kurtulmak için mücadelede *kiminle birleşmesi* gerektiğini apaçık kavraması zorunludur.

Sosyal-demokratların ne istediklerini söyledik; emekçi halkın yoksulluk ve sefaletinin kaynağına işaret ettik; kır yoksullarının kime karşı mücadele etmesi ve bu mücadelede kiminle birleşmesi gerektiğini söyledik.

fiimdi de mücadelemizle, işçi ve köylülerin hayatlarında *hemen bugün hangi iyileştirmeleri* elde edebileceğimizi söylemek istiyoruz.

5 — SOSYAL-DEMOKRATLAR BÜTÜN HALK VE İFİÇİLER İÇİN HANGİ İYİLEŞTİRMELERİ MÜCADELEYLE ELDE ETMEK İSTİYORLAR?

Sosyal-demokratlar tüm çalışan halkın her türlü yağmadan, baskıdan, adaletsizlikten kurtarılması için mücadele ediyorlar. Özgürleşmek için, işçi sınıfı herşeyden önce birleşmelidir. Birleşmek için ise birleşme özgürlüğüne, birleşme hakkına, *politik özgürlüğe* sahip olmak gerekir. Otokratik rejimin halkın memurlar ve polis tarafından köleleştirilmesi anlamına geldiğini söyledik. O nedenle politik özgürlüğe sadece saraya girebilen bir avuç saraylının, kalantorun ve yüksek memurun değil, tüm halkın gereksinimi vardır. Fakat her şeyden önce de işçi ve köylülere gerekir politik özgürlük. Zenginler memurların ve polisin keyfi davranışlarından ve zorbalığından parayla kurtulabilirler. Zenginler şikayetlerini en yüksek mevkilere kadar ulaştırabilirler. O nedenle de polis ve memurlar, zenginlerle, yoksullarla

olduğundan çok daha seyrek uğraşırlar. İşçi ve köylülerin polisten ve memurlardan kurtulmak için paraları yoktur, şikayetlerini hiçbir yere ulaştıramazlar, dava açamazlar. Devlette **seçilmiş** bir **hükümet**, bir **halk temsilcileri meclisi** olmadıkça, işçiler ve köylüler polis ve memurların şantaj, keyfi davranış ve hakaretlerinden kurtulamayacaklardır. Ancak böyle bir halk temsilcileri meclisi, halkı memurların boyunduruğundan kurtarabilir. Her aklı başında köylü, Çarlık hükümetinden her şeyden önce ve esas olarak **halk temsilcileri meclisinin toplanmasını** talep eden sosyal-demokratlardan yana olmalıdır. Sosyal durumlarına, zengin ya da yoksul olup olmadıklarına bakılmaksızın herkes halk temsilcilerinin seçilmesine katılmalıdır. Seçimler serbest olmalı, memurların müdahalesi engellenmelidir; seçimleri polis şefleri ve kaymakamlar değil, güven duyulan insanlar denetlemelidir. O zaman tüm halkın temsilcileri halkın tüm sıkıntılarını tartışma olanağı bulacaklardır; Rusya'da daha iyi koşullar yaratma imkanına sahip olacaklardır.

Sosyal-demokratlar, polisin hiç kimseyi yargı kararı olmadan hapsedememesini talep ediyorlar. Keyfi tutuklamalar için memurlar şiddetle cezalandırılmalıdır. Memurların başına buyruk tavırlarına son vermek için, memurların bizzat halk tarafından seçilmesi, herkesin herhangi bir memur hakkında dava açma hakkına sahip olması gerekir. Zira polis şefini kaymakama ya da kaymakamı valiye şikayet etmenin ne anlamı var ki? Elbette kaymakam polis şefini, vali kaymakamı koruyacak ve sonuçta şikayette bulunan cezalandırılacak, ya hapsedilecek ya da Sibirya'ya sürülecektir. Ancak (öteki ülkelerde olduğu gibi) Rusya'da da herkes gerek halk meclisine gerekse de seçilmiş yargıçlardan oluşan mahkemelere şikayette bulunma ve herkesin sıkıntıları üzerine açıkça konuşma ve gazetelere yazma hakkı bulunduğu, memurlar kendilerini tehdit altında

hissedeceklerdir.

Rus halkı bugün de hâlâ memurlara feodal bağımlılık ilişkisi içindedir. Memurların izni olmadan halk ne toplantı düzenleyebilir ne de kitap ve gazete çıkarabilir! Bu kölece bir bağımlılık değil mi? Eğer serbestçe toplantı yapılamıyor, gazete ve kitap çıkarılamıyorsa, memurlar ve zenginlerle nasıl başedilecektir? Elbette memurlar doğruyu söyleyen her kitapçığı, halkın sefaletine dair her

doğru sözü yasaklamaktadır. Sosyal-Demokrat Parti bu kitapçığı da gizli basmak ve dağıtmak zorunda kalmıştır: Üzerinde bu kitabı yakalatan herkes mahkemeye çıkarılacak, hapse atılacaktır. Fakat sosyal-demokrat işçiler bundan korkmuyor: Doğruyu söyleyen bu tür kitapçıkları gittikçe artan sayıda basıyor ve okuması için halka veriyorlar. Ve hiçbir zindan, hiçbir baskı, halkın özgürlüğü uğruna mücadeleyi durduramayacaktır!

Sosyal-demokratlar zümrelerin kaldırılmasını ve tüm yurttaşların tamamen eşit haklara sahip olmasını talep ediyorlar. Bugün vergiden muaf ve vergi yükümlüsü, ayrıcalıklı ve ayrıcalıksız zümreler, soylular ve soylu olmayanlar var; hatta aşağı halk kesimine hâlâ kızılılık sopası mevcut. Hiçbir ülkede işçiler ve köylüler bu kadar aşağılanmamaktadır. Rusya dışında hiçbir ülkede, farklı zümreler için farklı yasalar yoktur. Artık Rus halkının da, köylüler için soylularla *aynı hakları* talep etmesinin zamanı gelmiştir. Serfliğin kaldırılmasından 40'tan fazla yıl sonra hâlâ kızılılık sopasının mevcut olması, hâlâ vergiden muaf ve *vergi yükümlüsü* zümrelerin var olması utanılacak bir durum değil mi?

Sosyal-demokratlar halk için tam seyahat özgürlüğü ve meslek özgürlüğü talep ediyorlar. *Seyahat özgürlüğü* ne demektir? Bunun anlamı, köylünün istediği yere gitme, nereye isterse oraya yerleşme, herhangi bir kişiden izin almaksızın istediği kö-

yü ya da kenti seçme özgürlüğüne sahip olmasıdır. Bunun anlamı, Rusya'da da pasaportların kaldırılması (öteki ülkelerde çoktan beri pasaport yoktur), hiçbir polis şefinin, hiçbir kaymakamın,

köylünün nereye isterse oraya yerleşmesini ve orada çalışmasını yasaklama hakkına sahip olamamasıdır. Rus köylüsü hâlâ o derece memurların boyunduruğu altındadır ki, serbestçe kente taşınamaz, başka bir bölgeye göçemez. Bakan, valilere, *keyfi* yerleşmelere izin vermemelerini emrediyor! Vali, köylünün nereye gidip gidemeyeceğini köylünün kendisinden daha iyi biliyor! Köylü küçük bir çocuk, yönetimin izni olmadan tek adım bile atamaz! Bu kölece bir bağımlılık değil mi? Servetini sefahatte israf etmiş her soylu, yetişkin çiftçilere emir verme hakkına sahipken, bu halkla alay etmek değil midir?

Bugünkü "Tarım Bakanı" Bay Yermolov'un yazdığı "**Kötü Ürün ve Halkın Fakrüzarureti**" (Kıtlık) adlı bir kitap var. Bu kitapta düpedüz şöyle deniyor: Çiftlik sahibi beyler orada el emeğine gereksinim duyuyorsa, köylü ikametgâhını değiştiremez. Bakan bunu açıkça, hiç utanmadan söylüyor, köylünün bu konuşmaları duymayacağını ve anlamayacağını düşünüyor. Çiftlik sahibi beylerin ucuz işçiye gereksinimi varken neden insanların gitmesine müsaade edilsin? Halk ne kadar darda yaşarsa, çiftlik sahibi için o kadar avantajlıdır, fakrüzaruret o kadar büyüktür, insanlar o kadar ucuza çalışır, her türlü şirretliklere o kadar itaatle katlanır. Eskiden çiftlik sahiplerinin çıkarlarını muhtar gözetirdi, şimdi kaymakam ve valiler gözetiyor. Eskiden muhtarın emriyle köylüler ahırda falakaya yatırılırdı, şimdi kaymakamın emriyle kaymakamlıkta falakaya yatırılıyorlar.

Sosyal-demokratlar daimi ordunun kaldırılmasını ve yerine genel halk milisinin kurulmasını, tüm halkın silahlandırılmasını talep ediyorlar. Daimi ordu halktan kopuk ve halkı

kurşunlamaya hazırlanan bir ordudur. Askerler yıllarca kışlalara kapatılıp, insanlık dışı bir eğitime tabi tutulmasalar, işçi ve köylü kardeşlerine ateş açabilirler miydi? Açlık çeken köylülerin üzerine yürürler miydi? Devleti düşman saldırısına karşı savunmak için bir daimi orduya gerek yoktur. Bunun için halk milisi yeter. Her yurttaş silahlanırsa, Rusya'nın hiçbir düşmandan korkmasına gerek kalmaz. Halk da militarizmin boyunduruğundan kurtulmuş olur: militarizm için **yılda yüz milyonlarca ruble** harcanmakta, bu paralar da halktan toplanmaktadır, vergilerin bu kadar yüksek, hayatın bu kadar zor olmasının da nedeni budur. Militarizm, polis ve memurun halk üzerindeki iktidarını daha da güçlendirmektedir. Militarizm başka halkları yağmalamak, örneğin Çinlilerin elinden topraklarını almak için gereklidir. Bu, halkın sıkıntısını azaltmaz, tam tersine yeni vergiler nedeniyle sıkıntılar katlanır. Daimi ordunun yerine tüm halkın silahlandırılmasının geçmesi, bütün işçilere ve köylülere büyük bir kolaylık sağlayacaktır.

Sosyal-demokratların talebi olan **dolaylı vergilerin kaldırılması** da işçi ve köylülere korkunç bir kolaylık sağlayacaktır. Dolaylı vergiler doğrudan topraktan ya da ekonomiden tahsil edilen değil, halkın **dolaylı olarak** ödediği, mallara daha yüksek fiyatlar ödemesi biçimindeki vergilerdir. Hazine şeker, votka, gazyağı, kibrit ve daha birçok tüketim maddesine vergi koymuştur; bu vergileri hazineye tüccar ya da fabrikatör öder, ama elbette kendi parasından değil, müşterilerin ödediği paralardan. Votka, şeker, gazyağı, kibrit fiyatları fırlar ve bir şişe votka ya da yarım kilo şeker alan herkes sadece malın fiyatını değil, aynı zamanda vergisini de öder. Örneğin eğer yarım kilo şeker için on dört kopek ödüyorsanız, bunun dört kopek'i (yaklaşık olarak) vergidir; şeker imalatçısı bu vergiyi hazineye ödemiştir, şimdi ödediği parayı tüketicilerden geri alır. Demek ki, dolaylı vergiler tüketim maddelerinin vergi-

lendirilmesidir, tüketicinin aldığı malın yüksek fiyatı içinde ödediği vergilerdir. Bazen, dolaylı vergilerin en adil vergi olduğu söylenir; ne kadar satın aldıysanız, o kadar ödüyorsunuz. Fakat bu doğru değildir. Dolaylı vergiler en adaletsiz vergilerdir, çünkü bunları ödemek yoksullar için zenginlerden çok daha zordur. Zenginlerin, işçilerin ya da köylülerin gelirinin on

misli, hatta bazen yüz misli geliri vardır, ama zengin yüz misli şekere gereksinim duyar mı? On misli votka, kibrit ya da gazyağına gereksinim duyar mı? Zengin bir aile, yoksul bir ailenin iki, en fazla üç misli gazyağı, votka ya da şeker alır. Bu ise, zenginin yoksula göre, gelirinin **daha küçük kısmını** vergi olarak ödemesi anlamına gelir. Diyelim ki bir yoksul köylünün yıllık geliri iki yüz rubledir; bu köylünün vergilendirilmiş, dolayısıyla da fiyatı yükselmiş maddelerden altmış ruble karşılığında satın aldığını düşünelim (şekere, kibrite, gazyağına **vasıtalı vergi** konmuştur, yani imalatçı, mal daha pazara çıkmadan vergisini ödemiştir; devlet tekelinde bulunan votkanın fiyatını ise bizzat hazine yükseltmiştir; pamuklu kumaşlar, demir ve öteki eşyaların fiyatı da daha ucuz olan yabancı mallar Rusya'ya yüksek gümrük resimleri ödenmeden sokulmadığı için yükselmiştir). Bu altmış rublenin **yirmi rublesi** vergidir. Demek ki yoksul biri gelirinin her rublesinden **on kopek**'i dolaylı vergi olarak ödemektedir (dolaysız vergilerin, bedel ve Obrok ödemelerinin, Zemstvo, kaza ve Mir vergilerinin dışında). Zengin köylünün geliri ise bin rubledir; vergilendirilmiş mallardan yüz elli rublelik almıştır; (bu yüz elli rublenin) **elli rublesini** vergi olarak ödeyecektir. Dolayısıyla zengin köylü, gelirinin her rublesinden sadece **beş kopek**'i dolaylı vergi olarak öder. İnsan ne kadar zenginse, gelirinden o kadar **azını** dolaylı vergi

olarak öder. O nedenle dolaylı vergiler *en adaletsiz* vergidir. Dolaylı vergiler yoksullara yüklenen vergilerdir. İşçiler ve köylüler birlikte nüfusun onda dokuzunu oluştururlar ve toplam dolaylı vergilerin onda dokuzunu ya da sekizini öderler. Oysa toplam gelirin onda dördünden fazlasını kesinlikle almazlar! Sosyal-demokratlar şimdi dolaylı vergilerin kaldırılmasını ve gelir ve miraslara *müterakki* vergi konmasını talep ediyorlar. Bunun anlamı şudur: Gelir ne kadar yüksekse, vergi de bir o kadar yüksek olmalıdır. Bin ruble geliri olan, ruble başına bir kopek, iki bin rublesi olan iki kopek vs. ödeyecektir. En az gelire sahip olanlar (diyelim ki dört yüz rublenin altında geliri olanlar) hiç vergi ödemeyeceklerdir. Zenginler en yüksek vergiyi ödeyeceklerdir. Böyle bir vergi, *gelir* vergisi ya da daha doğru bir deyişle *müterakki gelir* vergisi, dolaylı vergilerden çok daha adil olacaktır. O nedenle sosyal-demokratlar dolaylı vergilerin kaldırılması ve müterakki gelir vergisinin uygulanmasını hedeflemektedirler. Ne var ki tüm mülk sahiplerinin, tüm burjuvazinin bunu istemediği ve buna karşı çıktığı açıktır. Ancak kır yoksullarının kentteki işçilerle güçlü bir ittifakı, bu iyileştirmeyi burjuvaziden *mücadele ederek* elde edebilir.

Son olarak, sosyal-demokratların talep ettiği, çocukların *parasız öğrenim görmesi*, tüm halk için, özellikle de ama kır yoksulları için önemli bir iyileştirme olacaktır. Bugün kırsal bölgelerde kentlerdekinden çok daha az okul var, ayrıca her yerde çocuklarına iyi bir eğitim verme olanağına sadece zengin sınıflar, sadece burjuvazi sahip. Halkı, bugün içinde bulunduğu cehaletten en azından kısmen de olsa ancak *tüm çocuklar için* bedava ve zorunlu eğitim kurtarabilir. Bu cehaletin acısını en

çok kır yoksulları çekmekte ve öğretime özellikle gereksinim duymaktadırlar. Fakat elbette memurların ve papazların istedikleri gibi bir eğitim değil, gerçek, özgür bir eğitim.

Bundan başka sosyal-demokratlar, herkesin istediği dine inanmakta tamamen özgür olma hakkına sahip olmasını talep ediyorlar. Bütün Avrupa devletleri içinde sadece Rusya ve Türkiye'de, ortodoks inançtan başka bir

inanca sahip olanlara, Raskolnikilere,* tarikat mensuplarına, Yahudilere karşı utanç verici yasalar vardır. Bu yasalar ya herhangi bir inancı tamamen yasaklamakta, ya da bu inancı yaymayı yasak altına almakta ve belli bir inanca sahip insanları çeşitli haklardan yoksun bırakmaktadır. Bütün bu yasalar en adaletsiz, en zorba ve en utandırıcı yasalar arasındadır. Herkes sadece istediği dine inanmakta değil, **aynı zamanda herhangi bir dini yayma ve din değiştirmede de** tamamen özgür olmalıdır. Hiçbir memur, herhangi bir kimseye dinini sorma hakkına bile sahip olmamalıdır: bu vicdani bir meseledir ve hiç kimse buna müdahale etmemelidir. "**Egemen**" bir din ve "**egemen**" bir kilise olmamalıdır. Bütün dinler, bütün kiliseler yasa önünde eşit olmalıdır. Çeşitli dinlerin din adamlarına, bu dinlere mensup olanlar bir geçim temin edebilirler, fakat devlet, devletin paralarından tek bir dine bile destek vermemeli, ne ortodoks ne Raskolniki ne

tarikat üyesi ne de herhangi bir başka dinden din adamlarına geçim temin etmemelidir. Sosyal-demokratlar bunun için mücadele ediyorlar ve bu önlemler eksiksiz ve herhangi bir bahane gös-

* *Raskolniki* (*Raskol* = bölünme'den), *Eski Müminler de denilen, 17. yüzyılda ortaya çıkmış bir tarikatın adı. Bu tarikatın dinsel öneminin yanı sıra politik ve sosyal bir önemi de vardı; ayaklanmalara katılıyor, hükümet ve kilise tarafından takibata uğratılıyordu. Taraftarlarının sayısı milyonlarla sayılıyordu —Alm. Red.*

terilmeksizin gerçekleştirilmedikçe, halk mensup olduğu din nedeniyle yüz kızartıcı polis baskısından ya da daha az yüz kızartıcı olmayan bu dinlerden birine polisin lufufta bulunmasından kurtulamayacaktır.

Sosyal-demokratların tüm halk ve özellikle de yoksullar için hangi iyileştirmeleri hedeflediklerini ortaya koyduk. fiimdi de, işçiler için, sadece fabrika ve kent işçileri için değil, kır işçileri için de hangi iyileştirmeleri elde etmek istediklerini görelim. Fabrika ve işletmelerde işçiler kalabalıklar halinde, birbirlerine yakın yaşarlar; büyük atölyelerde çalışırlar; eğitim görmüş çevrelerden sosyal-demokratların yardımından daha kolayca yararlanabilirler. Bütün bu nedenlerden dolayı kent işçileri, işverenlere karşı mücadeleye herkesten önce başlamış ve önemli iyileştirmeler elde etmişler, hatta fabrika yasalarının çıkarılmasını sağlamışlardır. Fakat sosyal-demokratlar bu tür iyileştirmeleri **tüm** işçiler için: gerek kentlerde, gerekse de köylerde işveren için çalışan ev sanayicileri; küçük ustaların ve zanaatçıların yanında çalışan ücretli işçiler; inşaat işçileri (marangozlar, duvarcılar vb.); orman işçileri ve vasıfsız işçiler **ve aynı zamanda tarım işçileri için** talep etmektedirler. Tüm bu işçiler bugün tüm Rusya'da, tıpkı fabrika işçileri gibi ve onların yardımıyla, daha iyi yaşam koşulları, daha kısa işgünü, **daha yüksek ücretler** için mücadele amacıyla birleşmeye başlıyorlar. Sosyal-Demokrat Parti daha iyi bir yaşam için mücadelelerinde **tüm** işçileri destekleme, onlara yardım etme, en enerjik ve en güvenilir işçileri sağlam birliklerde örgütlenme (bir araya getirme), onları, broşür ve bildiriler dağıtarak, tecrübeli işçileri yeni katılanlara göndererek ve genel olarak gücü dahilinde her şeyi yaparak destekleme görevini önüne koymuştur. Politik özgürlüğümüzü kazanınca, halk temsilcileri meclisinde bizim de kendi insanlarımız, işçi temsilcileri, sosyal-demokratlar olacak ve bunlar başka ülkelerdeki yoldaşları gibi işçiler

lehine yasaların çıkarılmasını talep edeceklerdir.

Burada sosyal-demokrasinin işçiler için elde etmek istediği **tüm** iyileştirmeleri saymak istemiyoruz: bunlar programda vardır ve "Rusya'da İşçi Davası" adlı broşürde ayrıntılı biçimde açıklanmıştır*. Burada bu iyileştirmelerin en önemlilerine değinmek yetecektir. İşgünü sekiz saatten fazla olmamalıdır. Haftada bir gün daima işten muaf olmalı ve dinlenmeye hizmet etmelidir. Fazla mesai tamamen yasaklanmalıdır, aynı şekilde gece vardiyası da. Onaltı yaşına kadar bütün çocuklar parasız eğitim görmeli, o nedenle de ücretli işçi olarak çalıştırılmamalıdır. Sağlığa zararlı sanayi dallarında kadınlar çalıştırılmamalıdır. İş sırasında meydana gelen her kaza —örneğin kalbur makinelerinde ve biçerdöverlerde vs. sakatlanmalar— için işveren işçiye tazminat ödemelidir. Ücretli işçilerin ücreti, tarım işçilerinde sık sık olduğu gibi iki ya da üç ayda bir değil, daima **haftalık** olarak ödenmelidir. Ücretlerini her hafta düzenli olarak almaları işçiler için çok önemlidir, hem de mal olarak değil, mutlaka para olarak. İşverenler işçilere her türlü değersiz malı fahiş fiyatlarla dayatarak ücretlerinden kesmeyi pek severler; bu kötülüğe son vermek için ücretlerin malla ödenmesi mutlaka yasayla yasaklanmalıdır. Ayrıca yaşlı işçiler devletten emekli maaşı almalıdırlar. İşçiler emekleriyle tüm zengin sınıfları ve tüm devleti beslemektedirler, o nedenle de, emekli maaşı almaya, emekli maaşı alan memurlar kadar hakları vardır. İşverenlerin kendi durumlarını kötüye kullanarak işçilerin yararına çıkarılan kararları ihlal etmelerini önlemek için, sadece fabrikalara değil, büyük çiftlik sahiplerinin çiftlik-

* L. Martov'un, sosyal-demokrat programı halkın anlayacağı biçimde açıklayan bir broşürü. —Alm. Red.

lerine, genel olarak ücretli emeğin olduğu tüm işletmelere müfettişler atanmalıdır. Fakat bu müfettişler memur olmamalı, bakanlar ya da valiler tarafından atanmamalı, polisin hizmetinde olmamalıdır. Müfettişler *işçi temsilcileri* olmalıdır; devlet, işçilerin özgürce seçtikleri bu işçi mutemetlerine maaş ödemelidir. Bu seçilmiş işçi temsilcileri, işçi konutlarının iyi durumda tutulmasını, işverenlerin işçileri (tarım alanında çoğunlukla olduğu gibi) köpek kulübelerinde ya da toprak damlarda yaşamaya zorlamamasını, paydosla ilgili kurallara uyulmasını da sağlamalıdır. Bu arada politik özgürlük kazanılmadığı, polis her şeye kadir olduğu ve halka karşı sorumlu olmadığı müddetçe, işçilerin seçtiği hiçbir işçi temsilcisinin herhangi bir yararı olmayacağı unutulmamalıdır. Bugün polisin sadece işçi temsilcilerini değil, herkes adına konuşma, yasa ihlallerini açığa çıkarma ve işçileri birleşmeye çağırma cesaretini gösteren her işçiyi mahkemeye çıkarmaksızın tutukladığı herkesin malumudur. Fakat politik özgürlüğe kavuştuğumuzda işçi vekillerinin çok yararı olacaktır.

Bütün sömürücülerin (fabrika sahipleri, çiftlik sahipleri, müteahhitler, zengin köylüler) çalıştırdıkları işçilerin ücretlerinden keyfi biçimde, iskarta mal parası, ceza parası gibi kesintiler yapması *kesinlikle yasaklanmalıdır*. İşverenlerin *keyfi biçimde* para kesmeleri yasaya karşıdır ve tecavüzdür. İşveren hiçbir biçimde ya da herhangi bir kesinti yaparak işçinin ücretini düşüremez. İşveren kendisi yargılayıp ceza veremez (işçilerin ücretlerinden yaptığı kesintileri cebe indiren iyi bir yargıç!), bilakis *gerçek* bir *mahkemeye* başvurmalıdır, ve bu mahkeme eşit sayıda işçi ve işveren temsilcisinden oluşmalıdır. Ancak

böyle mahkemeler işverenlerin işçiler hakkında ya da işçilerin işverenler hakkındaki şikayetlerini adil bir biçimde inceleyebilir.

Sosyal-demokratların tüm işçi sınıfı için hedefledikleri iyileştirmeler bunlardır. Her çiftliğin, her iktisadın, her müteahhidin işçileri, güvenilir insanlarla bir araya gelip, hangi iyileştirmeleri hedeflediklerini, hangi talepleri ileri sürmeleri gerektiğini (farklı işletmelerde, farklı iktisatlarda, farklı müteahhit firmalarında işçilerin talepleri elbette farklı olacaktır) kararlaştırmaya çalışmalıdırlar.

Sosyal-demokrat komiteler tüm Rusya'da, taleplerini açık ve kesin biçimde saptamada, tüm işçiler ve aynı zamanda işverenler ve resmi makamlar da bu talepleri iyice bilsin diye, bu taleplerin açıklandığı bildiriler yayınlamada işçilere yardım ediyorlar. İşçiler tek adammişçesine birleşmiş halde taleplerini savunduklarında, işverenler geri adım atmak ve kabul etmek zorunda kalacaklardır. İşçiler kentlerde bu yolla birçok iyileştirmeler elde ettiler ve şimdi ev sanayicileri, küçük zanaatkârlar, tarım işçileri de birleşmeye (örgütlenmeye) ve talepleri için mücadele etmeye başlıyorlar. Politik özgürlüğümüz olmadığı sürece, bu mücadeleyi gizli biçimde, işçilerin tüm bildirimlerini, tüm birliklerini yasaklayan polisten gizli olarak sürdürüyoruz. Fakat politik özgürlüğe kavuştuktan sonra, bu mücadeleyi tüm Rusya'da emekçi halkın birleşmesi ve kendisini baskıya karşı yekvücut olarak savunması için daha kapsamlı yürüteceğiz. İşçiler **Sosyal-Demokrat İşçi Partisi**'nde ne kadar çok birleşirlerse, güçleri o kadar büyük olacak, işçi sınıfının her türlü baskıdan, her türlü ücretli işten, burjuvazi için çalışmaktan kurtuluşunu mücadeleyle o kadar çabuk elde ede-

ceklerdir.

*

Daha önce, Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin sadece işçiler için değil, aynı zamanda **tüm köylüler** için de mücadeleyle iyileştirmeler elde etmeye çalıştığını söylemiştik. fiimdi tüm köylüler için partinin hangi iyileştirmeleri hedeflediğini görelim.

6— SOSYAL-DEMOKRATLAR BÜTÜN KÖYLÜLER İÇİN HANGİ İYİLEŞTİRMELERİ MÜCADELEYLE ELDE ETMEK İSTİYORLAR?

Tüm emekçileri tamamen kurtarmak için, kır yoksulları, kent işçileriyle ittifak halinde, tüm burjuvaziye karşı, yani zengin köylülere karşı da mücadele yürütmek zorundadır. Zengin köylüler işçilerine mümkün olduğunca az ücret ödemeye, onları mümkün olduğunca uzun ve ağır çalıştırmaya çabalayacaklardır, buna karşılık kent ve kır işçileri, yaşaşmaların da zengin köylüden iyi bir ücret almasına, daha az çalışmalarına, dinlenme molası elde etmelerine uğraşacaklardır. Yani kır yoksulları zengin köylülerin olmadığı kendi birliklerini kurmalıdırlar. Bundan daha önce söz ettik ve bundan böyle de sık sık yineleyeceğiz.

Fakat Rusya'da tüm köylüler, yoksullar gibi zenginler de, birçok açıdan hâlâ serflik ilişkisi içinde yaşamaktadır: Köylülük **aşağı, bayağı, vergi yükümlüsü bir zümre** oluşturmaktadır; hepsi polis memurları ve kaymakamların serfleri durumundadır; tüm köylüler, ayrılmış toprakları, sulama yerlerini, mera ve otlakları kullanabilmek için, eskiden olduğu gibi çoğu kez çift-

lik sahipleri için çalışmaya devam etmektedirler — tıpkı serflik döneminde çiftlik sahibi için çalıştıkları gibi. **Tüm** köylüler bu yeni serflik durumundan kurtulmak istiyorlar, **hepsi** eşit haklara sahip olmak istiyorlar, **hepsi** kendilerini bugün de **angaryaya** zorlayan, toprağın, meranın, suların, otlakların kullanılmasını "çalışarak ödemeye", "tarlalara yapılan hasar"a karşılık çalışmaya ve kadınları "fahri olarak"* çiftlik sahibinin ekinlerini toplamaya göndermeye zorlayan çiftlik sahiplerinden nefret ediyorlar. Kır yoksulları bu çalışarak ödemekten, zengin köylülerin çektiğinden daha fazla çekiyor. Zengin köylü zaman zaman çiftlik beyi için bu çalışarak ödemekten parayla kurtulabilir, ama genellikle zengin köylü de çiftlik beyi tarafından epeyce ezilir. Bunun sonucunda kır yoksulları haklardan yoksun oluşlarına karşı, her türlü angaryaya karşı, her türlü çalışarak ödemeye karşı zengin köylülerle birlikte mücadele etmek zorundadır. **Her türlü** kölelikten, **her türlü** yoksulluktan ancak **tüm** burjuvaziyi (zengin köylüler de dahil) yendiğimizde kurtulabileceğiz. Fakat **daha önce** kurtulabileceğimiz bir kölelik vardır; çünkü zengin köylü için de bu köleliğe katlanmak zordur. Rusya'da tüm köylülerin hâlâ serfler gibi yaşadıkları bir sürü yöre ve kaza vardır. O nedenle tüm Rus işçileri ve kır yoksulları, **iki elleriyle iki tarafa karşı mücadele yürütmek** zorundadırlar: Bir elleriyle, tüm işçilerle ittifak halinde, **tüm burjuvalara karşı**; öteki elleriyle, tüm köylülerle ittifak halinde, **kırdaki memurlara karşı, derebeylerine karşı**. Eğer kır yoksulları zengin köylülerden ayrı olarak kendi birliklerini kurmazlarsa, zengin köylüler onları aldatacak, onlara ihanet edecek, kendileri çiftlik sahipleri haline geleceklerdir, yoksullara ise sadece yardım etmemekle kalmayacaklar, aynı zamanda birleşme özgürlüğünü de vermeyeceklerdir. Eğer kır

* Yani parasız — Alm. Red.

yoksulları zengin köylülerle birlikte derebeyi boyunduruğuna karşı mücadele etmezse, eli ayağı bağlı, bir parçacık toprağına zincirlenmiş kalacaktır, o zaman kent işçileriyle birleşmek için tam özgürlüğe de sahip olmayacaktır.

Kır yoksulları ilkönce çiftlik sahiplerine bir darbe indirmeli ve en azından çiftlik beyine olan en kötü, en zararlı bağımlılıktan kurtulmalıdır; bu mücadelede çok sayıda zengin köylü ve burjuvazinin yandaşı, kır yoksullarından yana tavır alacaktır, çünkü çiftlik sahiplerinin kibrinden hepsi bıkip usanmıştır. Fakat çiftlik sahiplerinin gücünü sınırladığımız andan itibaren, zengin köylü kim olduğunu hemen gösterecek ve pençelerini her tarafa uzatacaktır, fakat bu pençeler her şeyi toparlayıp götürmeyi çok sever ve şimdiden çok fazla şeyi toparlayıp götürmüştür bile. Demek ki çok dikkatli olmak ve kent işçileriyle sağlam, sarsılmaz bir ittifak kurmak gereklidir. Kent işçileri, çiftlik beylerini eski aristokratik alışkanlıklarından vazgeçirmekte yardım edecek ve (aynı kendilerini sömürenleri, fabrika sahiplerini biraz yola getirdikleri gibi) zengin köylüleri de biraz yola getireceklerdir. Kent işçileriyle ittifak yapmadan, kır işçileri kölelikten, her türlü fakrüzarureten ve sefaletten **asla** kurtulamayacaklardır; onlara kent işçilerinden başka **hiç kimse** yardım etmeyecektir, zaten kendilerinden başka da hiç kimseye güvenemezler. Fakat daha önce kabul ettirebileceğimiz, bu büyük mücadelenin ta başlangıcında hemen elde edebileceğimiz iyileştirmeler vardır. Rusya'da, diğer ülkelerde çoktan beri bulunmayan birçok kölelik vardır ve **tüm Rus köylülüğü**, memurlara ve çiftlik sahiplerine bu kölelikten, bu bağımlılık ilişkisinden **derhal** kurtulabilir.

fiimdi, Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin, tüm Rus köylülüğünü en azından derebeyine en kötü kölelikten kurtarmak ve tüm Rus burjuvazisine karşı mücadelede kır yoksullarının ellerini serbest kılmak için her şeyden önce ve ilk

plânda hangi iyileştirmeleri mücadeleyle elde etmek istediğini görelim.

Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin birinci talebi, "vergi yükümlüsü" köylülüğün sırtına binmiş olan tüm bedel ödemelerinin, tüm Obrok vergilerinin, tüm yükümlülüklerin kaldırılmasıdır. Soylu komiteleri ve Rus çarının soylu hükümeti, köylüleri serflikten "kurtardığında", köylüler *kendi öz* toprakları için, çok eskiden beri işledikleri topraklar için *bedel parası* ödemek zorunda bırakıldılar! Bu bir *soygundu*. Soylu komiteleri Çarlık hükümetinin yardımıyla, köylüleri açıkça *yağmaladı*. Hükümet, Tapu Sicil Yasası'nı* *silah zoruyla* uygulamak, iyice kesip biçilen "dilenci paylarını" kabul etmek istemeyen köylülere karşı askeri infazlar tertiplemek için birçok yere askeri birlik gönderdi. Askeriyenin yardımı olmadan, işkence ve kurşunlamalar olmadan, soylu komiteleri, serflikten kurtuluş günlerinde olduğu gibi köylüleri böylesine utanmazca talan edemezlerdi. Köylüler, çiftlik sahipleri komitelerinin ve soylu komitelerinin kendilerini nasıl aldattıklarını ve yağmaladıklarını hiçbir zaman unutmamalıdır, çünkü Çarlık hükümeti bugün de, köylüler için yeni bir yasa çıkarılması söz konusu olduğunda, hemen soylu ya da memur komiteleri atıyor. Çar kısa süre önce (26 fubat 1903) bir manifesto yayınladı^[5]; bu manifestoda, köylülere ilişkin yasaları gözden geçirmeyi ve düzeltmeyi vaadediyor. Gözden geçirecek olan kim? Düzeltilecek olan kim? Yine soylular, yine memurlar! Köylüler, köylülerin hayatlarının iyileştirilmesi için *köylü komitelerinin* kurulmasını kabul ettiresiye kadar hep aldatılacaklardır. Çiftlik sahipleri, kaymakamlar ve her türlü memurların, köylülerin ensesinde boza pişirdikleri yeter! Köylülerin her polis şefine,

* 19 fubat 1861 Manifestosuna dayanarak çiftlik sahipleriyle onların eski serfleri arasındaki ilişkiyi düzenleyen yasa. — Alm. Red.

kaymakam, kır polisi komutanı ya da vali denen her soylu ayyaşu bu feodal bağımlılığı yeter! Köylüler kendi sorunlarını **kendileri** çözme, yeni yasalar üzerine **kendileri** düşünme, önerme ve gerçekleştirme özgürlüğünü talep etmelidirler. Köylüler özgür, seçilmiş **köylü komiteleri** talep etmelidirler; bunu mücadeleyle elde etmedikleri sürece, soylular ve memurlar onları daima aldatacak ve yağmalayacaklardır. Köylüler kendi kendilerini kurtarmadıkça, kaderlerini **kendi ellerine** almak için birleşmedikçe, onları kan emici memurların elinden kimse kurtarmayacaktır.

Sosyal-demokratlar sadece bedel paralarının, Obrok vergilerinin ve her türlü verginin tamamen ve derhal kaldırılmasını değil, aynı zamanda halktan alınan tüm paraların **halka geri verilmesini** talep ediyorlar. Tüm Rusya'da köylüler, soylu komiteleri tarafından serflikten kurtarıldıklarından beri, zaman içinde yüz milyonlarca ruble ödediler. Köylüler bu paraları geri istemelidirler. Hükümet, soylu büyük çiftlik sahiplerine özel bir vergi koymalı, manastır ve has tımar arazilerine (yani Çarlık ailesinin topraklarına) el konulmalı, halk temsilcileri meclisi bu paraları köylüler yararına kullanmalıdır. Köylüler dünyanın hiçbir yerinde Rusya'daki gibi aşağılanmaz, sefalet içinde yaşamaz, milyonlarca köylü korkunç bir şekilde açlıktan ölüp gitmez. Bizim ülkemizde köylüler açlıktan ölmeye itiliyorlar, çünkü önce soylu komiteleri tarafından soyuldular, çünkü o zamandan beri yılbeyıl soygun devam ediyor, köylüler eski derebeyinin mirasçılara ödenecek eski vergileri, bedel paralarını ve Obrok paralarını ödemeye zorlanıyorlar. Köylüleri yağmalayanlar bundan sorumlu tutulmalıdırlar. Açlık çeken köylülere ciddi bir yardımda bulunmak için para, soylu büyük toprak sahiplerinden alınmalıdır. Açlık çeken köylünün sadakaya, üç-beş kuruşluk yardıma ihtiyacı yok. Açlık çeken köylü, her yıl çiftlik sahibine ve devlete ödediği paraların geri

verilmesini talep etmelidir. Halk temsilcileri meclisi, Köylü Komiteleri ancak bu durumda açlara gerçek, ciddi bir yardımda bulunabilir.

Devam edelim. Sosyal-Demokrat İşçi Partisi, müteselsil kefaletin ve *köylünün kendi toprağı üzerinde özgürce tasarrufta bulunmasını kısıtlayan tüm yasaların* derhal kaldırılmasını talep etmektedir. 26 fiubat 1903 tarihli Çar manifestosu, müteselsil kefaletin kaldırılacağını vaadetmektedir. fiimdi böyle bir kanun çıkmıştır. Fakat bu yetmez. Ayrıca köylünün toprağı üzerinde serbestçe tasarrufta bulunmasını sınırlayan *tüm yasalar* da derhal kaldırılmalıdır. Aksi takdirde, müteselsil kefalet olmasa da köylü tam özgür olmayacak, yarı-serf durumunda kalacaktır. Köylü, toprağı üzerinde tasarrufta bulunma *tam özgürlüğünü* kazanmalıdır: herhangi bir kimseye sormadan onu istediğine verme ve satma özgürlüğünü kazanmalıdır. Fakat çarın fermanı buna izin vermez: tüm soylular, tüccarlar ve kentliler toprak üzerinde özgürce tasarruf edebilirler, fakat köylü edemez. Mujik küçük bir çocuktur. Yanına bir nezaretçi dikilmelidir ki, bir mürebbiye gibi ona hep göz kulak olsun. Köylünün toprak payını satması yasaklanmalıdır ki, parayı har vurup harman savurmasın! — derebeyleri bu yargıya varıyorlar ve köylülerin gerçekten iyiliğini isteyen bazı saf insanlar da onlara kanarak, köylülerin toprak satmasının yasaklanması gerektiğini söylüyorlar. Hatta (daha önce sözünü ettiğimiz) Narodnikler ve kendilerine "Sosyal-Devrimciler" diyenler aynı telden çalıyor ve köylümüzün biraz bağımlı kalması ve toprağını satamamasının kendisi için daha iyi olacağını düşünüyorlar.

Sosyal-demokratlar şöyle diyorlar: Bu tam bir ikiyüzlülüktür, efendi zihniyetidir; bunlar tatlı laflardır! Sosyalizme ulaştığımızda, işçi sınıfı burjuvaziyi yendiğinde, tüm toprak ve arazi ortak mülkiyet olacak, *hiç kimse* toprağı satma hakkına

sahip olmayacaktır. Peki, o zamana kadar? Soylular ve tüccarlar toprak satabilecek, köylüler ise satamayacak, öyle mi?! Soylular ve tüccarlar özgür olacak, köylüler ise yarı-bağımlı kalacaklar, öyle mi?! Köylü resmi makamlardan hâlâ izin dilenmeye devam edecek, öyle mi?!

Bu aldatmacadır, ne kadar güzel sözlerle gizlenirse gizlensin, yine de aldatmacadır.

Soylulara ve tüccarlara toprağı satma izni verildiğı sürece, köylü de tıpkı soylu ve tüccar gibi toprağını satma ve onun üzerinde *tamamen özgürce* tasarrufta bulunma *tam hakkına* sahip olmalıdır.

İşçi sınıfı tüm burjuvazi üzerinde zafer kazandığında, büyük toprak sahiplerinin topraklarını ellerinden alacak ve büyük çiftliklerde *kooperatif işletmeler* kuracak, böylece işçiler toprağı beraberce, ortaklaşa işleyecek ve güvendikleri kişileri özgürce idareci seçeceklerdir. Her türlü makine onlara işlerini kolaylaştırmak için hizmet edecek ve böylece vardiya usulüyle günde sekiz (ya da sadece altı) saatten fazla çalışmayacaklardır. O zaman, eski usul üzre tek başına çiftçilik yapmak isteyen küçükköylü de pazar için, önüne gelene satmak için değil, bilakis işçi kooperatifleri için tarım yapacaktır; küçük köylü işçi kooperatifine ekmek, et, sebze temin edecek, işçiler de karşılığında küçük köylüye parasız makine, hayvan, gübre, giysi gibi ihtiyacı olan herşeyi vereceklerdir. O zaman büyük mülk sahipleriyle küçük mülk sahipleri arasında para uğruna mücadele olmayacak, ücretli iş, başkaları için çalışma olmayacak, tüm çalışanlar kendileri için çalışacak, işteki tüm iyileştirmeler ve tüm makineler bizzat işçilere yarar sağlayacak, işlerini kolaylaştıracak, hayatlarını kolaylaştıracaktır.

Fakat her akli başında insan, sosyalizme bir çırpıda ulaşamayacağını anlar: bunun için tüm burjuvaziye, tüm hükümetlere karşı amansız bir mücadele yürütülmek zorundadır,

bunun için tüm Rusya'daki tüm kent işçileri ve onlarla birlikte kır yoksulları sağlam, sarsılmaz bir ittifakta birleşmek zorundadır. Bu yüce bir davadır ve böyle bir dava uğruna tüm hayatını vermeye de değer. Fakat sosyalizme ulaşmadığımız müddetçe, büyük mülk sahibi küçük mülk sahibine karşı para uğruna daima mücadele yürütecektir: büyük mülk sahibi toprağını da satma özgürlüğüne sahipken, küçük köylü sahip olmamalı mı? Yineliyoruz: köylüler küçük çocuklar değildir ve kimsenin kendilerine emretmesine izin vermeyeceklerdir; köylüler **tüm haklara**, soyluların ve tüccarların sahip oldukları tüm haklara sınırlamasız sahip olmalıdır.

Ayrıca deniyor ki: Köylünün kendine ait toprağı yoktur, onun toprağı ortak mülkiyettir. Ortak mülkiyeti satma izni herkese verilemez. Bu da sadece bir aldatmacadır. Soyluların ve tüccarların elinde de ortak mülkiyet yok mu? Soylular ve tüccarlar da ortaklıklar şeklinde birleşip, hep beraber araziler, fabrikalar ya da canları ne istiyorsa satın almıyorlar mı? Her önüne gelen polis bozuntusu köylülere sınırlamalar ve yasaklamalar getirmeye uğraşırken, soyluların ortaklıklarına neden herhangi bir sınırlama getirilmiyor? Köylüler memurlardan hiçbir iyilik görmemişlerdir, dayak, şantaj ve hakaret dışında hiçbir şey görmemişlerdir. Tüm meselelerini kendi ellerine almadıkça, tam hak eşitliği ve tam özgürlüğü mücadeleyle elde etmedikçe, hiçbir zaman da bir iyilik beklememelidirler. Eğer köylüler topraklarının ortak mülkiyet olmasını isterlerse, kimse onlara engel olmamalıdır; istedikleriyle, istedikleri biçimde, gönüllü anlaşıp bir ortaklık kurabilmelidirler; ortaklık anlaşmasını istedikleri gibi yapmakta tamamen özgür olmalıdırlar. Ve hiçbir memur, köylü ortaklıklarının işine burnunu sokma hakkına sahip olmamalıdır. Hiç kimse, köylüyü aptal yerine koyup onun için kısıtlamalar ve yasaklamalar getirme hakkına sahip olmamalıdır.

*

Son olarak sosyal-demokratlar köylüler için önemli bir iyileştirmeyi daha mücadeleyle elde etmek istiyorlar. Köylülerin çiftlik beyleri tarafından köleleştirilmesini, bağımlılık ilişkileriyle köleleştirilmesini şimdi derhal kısıtlamak istiyorlar. Toprak ve arazi ve fabrikalar burjuvazinin elinde olduğu sürece, dünyada temel güç para olduğu sürece, **sosyalist toplum** kurulmadığı sürece, kölelik tümüyle ve bütünüyle elbette ortadan kaldırılamayacaktır. Fakat Rus köylerinde, başka ülkelerde de sosyalizm henüz kurulmamış olmasına rağmen oralarda rastlanmayan köleliğin özellikle ağır bir biçimi mevcuttur. Rusya'da hâlâ tüm çiftlik sahiplerinin yararına olan, tüm köylüleri ezen ve hemen şimdi, gecikmeksizin derhal kaldırılması olanaklı ve zorunlu olan çok **angarya köleliği** vardır.

Hangi köleliğe angarya köleliği dediğimizi açıklayalım.

Her köylü bu durumları bilir. Çiftlik sahibinin toprakları, köylünün toprağının yanibaşındadır. Kurtuluş sırasında köylünün elinden kendisine gerekli olan toprak parçaları: otlaklar, çayırlar, orman, suvat vs. koparılıp alınmıştır. Köylü bu toprak parçaları, otlaklar, suvatlar olmadan yapamaz. İstese de istemese de çiftlik sahibine gidecek, hayvanlarını suvağa götürmek için topraklarından geçmesine izin vermesi, kendisine bir otlak vermesi vs. için ricada bulunacaktır. Çiftlik sahibinin ise kendi iktisadı yoktur ve hatta parası bile yoktur; yaşamını sadece köylüleri köleleştirerek sürdürür. Köylüler, ellerinden alınmış toprak parçalarını kullanabilmek uğruna onun için parasız çalışır, kendi atlarıyla onun toprağını sürer, ekini kaldırır, otlaklarını biçer, harmanını döverler, bazı bölgelerde ise kendi gübreleriyle çiftlik sahibinin toprağını gübreler, çiftlik

sahibine keten bezi, yumurta, çeşitli gıda maddeleri getirirler. Tıpkı serflik zamanında olduğu gibi! O zaman köylüler, çiftliğinde yaşadıkları kişi için bedava çalışırlardı, şimdi de çoğu kez, soylu komiteleri tarafından kurtarılmaları sırasında yitirdikleri aynı toprakları kullanabilmek için, çiftlik sahibi için parasız çalışıyorlar. Bu aynı angarya. Çeşitli illerde bizzat köylüler bu çalışmayı angarya olarak adlandırmaktadırlar. İşte buna angarya köleliği diyoruz. Köylülerin serflikten kurtuluşu sırasında, çiftlik sahiplerinin soylu komiteleri kasten böyle davranmışlardır ki, kendilerine, köylüleri eskisi gibi köleleştirme olanağı kalsın; köylülerin toprak paylarını kasten kırpmış, çiftlik sahibinin topraklarını araya kama gibi sokmuşlardır ki, köylü tavuklarını bile dışarıya salamasın; köylülere kasten verimsiz toprak parçalarını vermişler, suvatlara giden yolları kasten çiftlik sahibinin toprağıyla kesmişlerdir, kısacası, işleri öyle ayarlamışlardır ki, köylüler kendilerini bir tuzakta bulmuşlardır, tıpkı eskiden olduğu gibi çıplak elle yakalanabilmişlerdir. Köylülerin komşu çiftlik sahiplerinin esaretinde bulunduğu, tıpkı serflik dönemindeki gibi esaret altında yaşadığı öyle çok —saymak olanaksız— köy var ki. Bu köylerde yoksul köylüler gibi zengin köylüler de elleri kolları bağlanmış olarak tamamen çiftlik sahibinin insafına kalmış durumdadırlar. Yoksul köylü bu durumdan zengin köylüden çok daha ağır biçimde etkilenmektedir. Çoğu kez kendi toprağı olan zengin köylü, çiftlik sahibi için çalışmaya, kendisi yerine yanaşmayı gönderebilir, oysa yoksul köylü çaresizdir, çiftlik sahibi tarafından iyice ezilir. Yoksul köylü bu angarya sırasında neredeyse nefes almaya zaman bulamaz, çiftlik sahibi için çalıştığından, başka bir ek iş de arayamaz, tüm kır yoksulları ve kent işçileriyle bir birlikte, bir partide birleşmeyi bile düşünemez.

Peki bu angarya hizmetini derhal yok etmenin herhangi bir

yolu yok mu? Sosyal-Demokrat İşçi Partisi bu hedefe ulaşmak için köylülere **iki** araç önermektedir. Fakat burada bir kez daha, tüm kır yoksullarını her türlü kölelikten ancak sosyalizmin kurtarabileceğini yinelemek istiyoruz, çünkü zenginler iktidara sahip oldukları sürece, yoksulları şu ya da bu biçimde sürekli e-zeceklerdir. Kölelik derhal tamamen ortadan kaldırılamaz, ama yoksul, orta ve hatta zengin köylülerin omuzlarına yüklenen en kötü, en aşağılık angarya köleliği önemli ölçüde sınırlanabilir, köylüler için derhal bir kolaylık elde edilebilir.

Bunun için iki araç vardır.

Birinci araç, kır işçileri ve yoksul köylülerin, ayrıca zengin köylüler ve çiftlik sahiplerinin güvendiği kişilerden oluşan, serbestçe seçilmiş mahkemelerdir.

İkinci araç ise serbestçe seçilmiş **Köylü Komiteleridir**. Bu köylü komiteleri, sadece angaryanın ortadan kaldırılması, serflik kalıntılarının ortadan kaldırılması için tüm önlemleri tartışma ve uygulama değil, aynı zamanda **köylülerden alınmış** toprak parçalarını **alıp köylülere geri verme** hakkına da sahip olmalıdır.

Bu iki aracı biraz daha ayrıntılı inceleyelim. Güvenilir kişiler arasından serbestçe seçilmiş mahkemeler, köylülerin köleleştirilmeleri hakkındaki şikayetleriyle ilgili tüm meseleleri inceleyeceklerdir. Bu mahkemeler, köylülerin yoksulluğundan yararlanarak çiftlik sahipleri çok fazla talep etmişlerse, toprak kiralarını düşürme hakkına sahip olacaktır. Bu mahkemeler, köylüleri aşırı ödemelerden kurtarma hakkına sahip olacaktır; örneğin, çiftlik sahibi kışın köylüyü yaz için yarı ücrete tutmuşsa, mahkeme meseleyi inceleyip adil bir ücret saptayacaktır. Böyle bir mahkeme elbette memurlardan değil, serbestçe seçilmiş güvenilir insanlardan oluşmalı, özellikle kır işçileri ve yoksul köylülerin bu mahkemelerde temsilcileri olmalıdır, hem de en az zengin köylülerin ve çiftlik sahipleri-

ninki kadar. Bu mahkemeler, işçilerle işverenler arasındaki tüm meseleleri de halledecektir. Böyle mahkemeler olduğunda, işçiler ve tüm kır yoksulları haklarını daha kolay koruyabilecek, daha kolay birleşebilecek ve kimlerin kır yoksulları ile işçileri güvenilir bir biçimde ve sadakatle savunma yeteneğinde olduğunu tam bir şekilde öğrenebileceklerdir.

İkinci araç daha da önemlidir. Bunlar, her kazadaki kır işçileri, yoksul, orta ve zengin köylülerin temsilcilerinden seçilmiş özgür **köylü komiteleridir** (ya da eğer köylüler gerekli görürse, bir kazada birçok komite; ya da hatta her bucakta, her büyük köyde bir komite). Omuzlarındaki kölelik yükünün ne kadar ağır olduğunu hiç kimse bizzat köylüler kadar iyi bilmez. Bugün de hâlâ köylülerin köleleştirilmesi sayesinde yaşayan çiftlik sahiplerinin yüzünü hiç kimse köylüler kadar iyi açığa çıkaramayacaktır. Köylü komiteleri, köylülerin elinden hangi toprakların, hangi otlakların, hangi meraların vs. haksız yere alındığını inceleyecek, bu toprakların tazminatsız olarak geri alınıp alınmayacağını, ya da bu toprakları satın almış olanlara büyük toprak sahiplerinin kesesinden tazminat ödenip ödenmeyeceğini inceleyeceklerdir. Köylü Komiteleri, en azından köylüleri, çok sayıdaki soylu ve çiftlik sahibi komiteleri tarafından düşürüldükleri tuzaktan kurtaracaktır. Köylü Komiteleri, köylüleri memurların müdahalesinden kurtaracak, köylülerin kendi meselelerini kendilerinin düzenlemek istediklerini ve düzenleyebildiklerini

gösterecek, köylülere, sıkıntılarını birbirleriyle konuşup halletmede ve kır yoksullarına ve kent işçileriyle ittifaka sadık kalma yeteneğindeki insanları bulmayı öğrenmede yardımcı olacaktır. Köylü Komiteleri, en ücra köşelerde de köylülerin kendi ayakları üzerinde durma ve kendi kaderlerini kendi ellerine almalarının **ilk adımıdır**.

O nedenle sosyal-demokrat işçiler köylüleri uyarıyorlar:

Hiçbir soylu komitesine, hiçbir memur komisyonuna güvenmeyin.

Halk Temsilcileri Genel Meclisinin toplanmasını talep edin.

Köylü Komitelerinin kurulmasını talep edin.

Her türlü broşür ve gazete yayınlama tam özgürlüğünü talep edin.

Gerek Halk Temsilcileri Genel Meclisi'nde gerek Köylü Komitelerinde ve gazetelerde herkes, kimseden korkmadan, görüş ve düşüncelerini özgürce ifade etme hakkına sahip olduğunda, kısa zamanda kimin işçi sınıfının, kimin burjuvazinin safında olduğu görülecektir. İnsanların ezici çoğunluğu şu anda bu konuda hiç düşünmüyor, bazıları gerçek düşüncelerini gizliyor, bazıları ne düşündüklerini bile bilmiyor, bazıları ise kasten aldatıyor. Fakat o zaman herkes bu konuda düşünmeye başlayacak, hiçbir şeyi gizlemeye gerek kalmayacak ve mesele kısa sürede açıklık kazanacaktır. Burjuvazinin zengin köylüleri kendi yanına çekeceğini daha önce belirttik. Angarya köleliğini ortadan kaldırmak ne kadar çabuk ve ne kadar çok başarılırsa, köylüler o kadar çok gerçek özgürlüğü ele geçirecek, kır yoksulları o kadar çabuk birleşecek, zengin köylülük de burjuvaziyle o kadar çabuk birleşecektir. Bırakın birleşsinler: Zengin köylülüğün bu birleşme sayesinde daha güçleneceğini çok iyi bilmemize rağmen, bundan korkmuyoruz. Biz de birleşeceğiz ve ***bizim birliğimiz*** —kır yoksullarının kent işçileriyle ittifakı— kıyaslanmayacak ölçüde çok daha güçlü olacaktır, milyonların ittifakı olarak yüzbinlerin ittifakının karşısında duracaktır. Burjuvazinin orta ve hatta küçük köylüleri de yanına çekmeye çalışacağını (bunu şimdiden yapıyor zaten!), onları aldatmaya, baştan çıkarmaya, bölmeye, her birine onu zengin edeceği vaadinde bulunmaya çalışacağını da

biliyoruz. Burjuvazinin orta köylüyü hangi araçlarla ve hangi kandırmacayla baştan çıkarmaya çalıştığını gördük. O nedenle kır yoksullarının önceden gözünü açmak, tüm burjuvaziye karşı kent işçileriyle özel ittifakını önceden sağlamlaştırmak zorundayız.

Her köy sakini etrafına dikkatlice baksın. Zengin köylüler, çiftlik beylerine, çiftlik sahiplerine ne kadar çok karşı çıkıyorlar! Halkın ezilmesi, çiftlik beylerinin topraklarının bomboş yatması üzerine ne kadar çok şikâyetçiler! Aslında köylülerin toprağı kendi üstlerine mal etmeleri konusunda (elbette iki kişi arasında) ne çok gevezelik ediyorlar!

Zengin köylülerin söylediklerine inanılabilir mi? Hayır. Toprağı halk için değil, kendileri için istiyorlar. Zaten şimdiden çok toprak toparlamışlar — satın alınmış ve kiralanmış —, ama yetmiyor. ***Dolayısıyla kır yoksulları, çiftlik sahiplerine karşı, zengin köylülerle uzun süre birlikte yürümeyecektir.*** Onlarla birlikte sadece ilk adımı atabiliriz, fakat daha sonra yollarımız ayrılacaktır.

Bu nedenden ötürü ilk adım diğer adımlardan ve son, en önemli adımımızdan açık bir biçimde ayrılmalıdır. Kırdaki ilk adım, köylülerin tam kurtuluşudur, tam hak eşitliğidir, köylülerin ellerinden alınmış toprakların geri verilmesi için Köylü Komitelerinin kurulmasıdır. Kentte ve kırdaki son adımımız ise şu olacaktır: ***Tüm toprak ve arazileri, tüm fabrikaları çiftlik sahipleri ve burjuvazinin elinden alacağız ve sosyalist toplumu kuracağız.*** İlk adımla son adım arasında çok mücadelelerden geçeceğiz, ve ***ilk adımla son adımı birbirine karıştıranlar, bu mücadeleye zarar vermekte, bilmeden kır yoksullarının gözüne kül serpmektedir.***

İlk adımı, kır yoksulları tüm köylülerle birlikte atacaktır; belki bazı Kulaklar geri duracak, belki yüz köylü içinden sadece birine hiçbir kölelik iğrenç gelmeyecektir. Fakat büyük kitle bir

ve aynı şey için savaşıacaktır: tüm köylülüğün eşit haklara ihtiyacı var. Çiftlik sahibine kölelik, hepsinin elini kolunu bağlıyor. Son adımı ama kesinlikle tüm köylüler birlikte atmayacaktır: burada artık tüm zengin köylülük tarım işçilerine karşı ayağa kalkacaktır. Burada artık kır yoksullarının **kentlerin sosyal-demokrat işçileriyle** sıkı ittifakına ihtiyacımız var. Köylülere ilk ve son adımı bir defada atabileceklerini söyleyen, onları aldatmaktadır. Bunu söyleyen, köylülerin kendi aralarındaki büyük mücadeleyi, kır yoksullarıyla zengin köylüler arasındaki büyük mücadeleyi unutmaktadır.

Bu nedenden ötürü sosyal-demokratlar, köylülere **derhal** bir cennet vaaddetmezler. Bu nedenden ötürü sosyal-demokratlar, her şeyden önce mücadele için, tüm işçi sınıfının tüm burjuvaziye karşı büyük, geniş, tüm halkı kapsayan mücadelesi için tam özgürlük talep ederler. Bu nedenden ötürü sosyal-demokratlar ilkönce, atılacak **ilk küçük ama güvenli adıma** dikkat çekerler.

Bazı kişiler, köleliğin sınırlandırılması ve köylülerin ellerinden alınmış toprakların geri verilmesi için Köylü Komiteleri kurulması talebimizin bir duvar oluşturduğunu düşünüyorlar. Bu talep, burada durun, daha ileri gitmeyin, anlamına geliyormuş. Bu kişiler sosyal-demokratların ne istedikleri üzerine pek kötü düşünmüşlerdir.

Köylülerin köleliğine dur demek ve ellerinden alınmış toprakları geri vermek için Köylü Komiteleri kurulması talebi bir duvar değildir. Bir **kapıdır. Daha ileri gitmek için**, açık, geniş bir yolda **sonuna kadar**, Rusya'da tüm emekçi işçi halkın tam kurtuluşuna kadar gitmek için, ilkönce bu kapıdan geçmek zorunludur. Köylülük bu kapıdan geçmediği sürece, cehalet içinde, kölelik içinde kalacak, haklardan yoksun, tam, gerçek özgürlük olmadan kalacak, hatta en yakın çevresinde kimlerin emekçilerin dostu, kimlerin düşmanı olduğunu bile kesin olarak

tespit edemeyecektir. O nedenle sosyal-demokratlar, bu kapıyı göstermekte ve her şeyden önce tüm köyün, tüm halkın bu kapıya yüklenmeleri ve tamamen yıkmaları gerektiğini söylemektedirler. Bir de kendilerine Narodnikler ve Sosyal-Devrimciler diyen, keza köylünün iyiliğini isteyen bazı kimseler var; bunlar bağırıp çağırıyor, ellerini kollarını sallıyor, yardım etmek istiyorlar, **ama bu kapıyı görmüyorlar!** Hatta bu insanlar şöyle diyecek kadar kör: köylülere toprakları üzerinde serbest tasarruf etme hakkı verilmemeli! Köylülerin çok iyiliğini istiyorlar, ama bazen derebeyleri gibi hüküm veriyorlar! Böyle dostlardan fazla yardım gelmeyecektir. Eğer yıkılması gereken daha ilk kapı açıkça görülemiyorsa, sosyalizmi hedeflemenin ne yararı var? Sadece kentte değil, kırdı da, sadece çiftlik sahiplerine karşı değil, aynı zamanda **köy topluluğu içindeki, Mir içindeki zengin köylülere karşı da**, sosyalizm için halkın özgür mücadelesine giden yolun nasıl bulunacağı bilinmiyorsa, sosyalizmi hedeflemenin ne yararı var?

Bu nedenden ötürü sosyal-demokratlar bu ilk ve en yakın kapıya ısrarla işaret ediyorlar. Bugün asıl zorluk, bir sürü iyi dileği ifade etmek değil, yolu doğru göstermek, **ilk adımın nasıl atılacağını açıkça kavramaktır.** Rus köylüsünün angarya altında nasıl köleleştirildiğini, nasıl yarı-serf durumunda olduğunu, köylülerin tüm dostları kırk yıldan beri yazıp söylüyorlar. Çiftlik sahiplerinin köylülerden kesilip alınmış toprakları nasıl köylüleri utanmazca köleleştirip yağmalamak için kullandıkları konusunda köylülerin dostları, daha sosyal-demokratlar ortaya çıkmadan önce pekçok kitap yazmışlardır. Köylülere derhal yardım etmenin, onları hiç olmazsa bir ölçüde kölelikten kurtarmanın zorunlu olduğunu şimdi artık tüm dürüst insanlar görüyorlar, hatta polis hükümetimizin memurları bile bundan söz etmeye başladılar. Tüm sorun şudur: **bu işe nasıl yaklaşmak gerekir, ilk adım nasıl atılmalıdır**, ilkönce hangi

kapıya yüklenilmelidir?

Bu soruya (köylülerin iyiliğini isteyen) çeşitli kişiler iki farklı yanıt veriyorlar. Her kır proleterleri bu iki yanıtı iyi kavramaya ve bu yanıtlar hakkında açık ve sağlam bir fikir edinmeye çalışmalıdır. Yanıtlardan birini, Narodnikler ve Sosyal-Devrimciler veriyor. Her şeyden önce, diyorlar bunlar, köylülük içinde her türlü kooperatifleri geliştirmek gerekir. Mir birliği güçlendirilmelidir. Tekil köylü, toprağı üzerinde serbestçe tasarruf etme hakkına sahip olmamalıdır. Mir topluluğı daha çok hakka sahip olmalı ve giderek Rusya'da tüm toprak ve arazi Mir'e geçmelidir. Toprak ve arazinin sermayeden emeğe daha kolay geçmesi için köylülere toprak satın alırken çeşitli kolaylıklar sağlanmalıdır.

Diğer yanıtı ise sosyal-demokratlar veriyorlar. Her şeyden önce köylü, soyluların ve tüccarların sahip oldukları tüm hakları, istisnasız tüm hakları mücadeleyle elde etmelidir. Köylü, toprağı üzerinde özgürce tasarruf etme tam hakkına sahip olmalıdır. Aşağılık köleliğin kaldırılması için, köylülerin elinden alınmış toprakların iade edilmesi amacıyla köylü komiteleri kurulmalıdır. Bize Mir birliği değil, tüm Rusya'da çeşitli köy topluluklarındaki kır yoksullarının ittifakı, kır proleterlerinin kent proleterleriyle ittifakı gerektir. Her türden kooperatifler ve Mir yoluyla toprak satın alınması daima daha çok zengin köylünün işine yarayacak, orta köylüler ise sadece aldatılacaktır.

Rus hükümeti, köylülere kolaylıklar sağlanmak zorunda olduğunu görüyor, ama ufak tefek şeylerle yetinmek ve her şeyi memurlara yaptırmak istiyor. Köylüler gözlerini dört açmalıdır, çünkü memur komisyonları, tıpkı soylu komisyonları gibi onları aldatacaktır. Köylüler köylü komitelerinin serbestçe seçilmesini talep etmelidirler. Söz konusu olan memurlardan kolaylık beklemek değil, köylülerin kendi kaderlerini kendi

ellerine almalarıdır. Önce bir tek adım atılsın, önce köleliğin en ağır biçimleri kaldırılınsın, ama yeter ki köylüler güçlerinin farkına varabilsinler, yeter ki serbestçe tartışıp birleşebilsinler. Hiçbir dürüst insan, köylülerin elinden alınmış toprakların çoğu zaman en iğrenç derebeyi egemenliğine hizmet ettiğini inkâr edemez. Hiçbir dürüst insan, ileri sürdüğümüz talebin en birincil ve en haklı talep olduğunu inkâr edemez: Her türlü angarya köleliğine son vermek için köylüler **kendi** komitelerini memurlar olmadan, serbestçe seçmelidir.

Özgür köylü komitelerinde (ve aynı şekilde tüm Rusya imparatorluğu özgür Halk Temsilcileri Meclisi'nde) sosyal-demokratlar, kent proleterleriyle kır proleterlerinin özel ittifakını derhal ve tüm güçleriyle sağlamlaştıracaklardır. Sosyal-demokratlar kır proleterleri lehine tüm önlemleri savunacaklar ve ilk adımdan sonra, mümkün olduğunca çabuk ve mümkün olduğunca birlik halinde ikinci, üçüncü adımı atınlarına ve devamla, sonuna kadar, **proletaryanın** tam **zaferine** kadar gitmelerine yardım edeceklerdir. Fakat yarın ikinci adım için hangi taleplerin gündemde olacağı daha bugünden, hemen söylenebilir mi? Hayır, söylenemez, çünkü zengin köylülerin ve her türden kooperatifle ve toprağın sermayeden emeğe geçmesiyle ilgilenen bir sürü eğitim görmüş insanın yarın nasıl davranacaklarını bilmiyoruz.

Belki yarın çiftlik sahipleriyle dostluk kurmayı henüz başaramayacak ve çiftlik sahiplerinin iktidarını yerle bir etmek isteyecekler. Mükemmel! Bu sosyal-demokratlarca çok arzu edilen bir şey olacak ve onlar, kır ve kent proleterlerine, tüm toprak ve arazinin çiftlik sahiplerinin elinden alınıp özgür halk devletine verilmesini talep etmelerini tavsiye edeceklerdir. Sosyal-demokratlar, bu sırada kır proleterlerinin aldatılmaması, proletaryanın tam kurtuluşu uğruna mücadelede daha çok güçlenmesi için gözlerini dört açacaklardır.

Belki de ama her şey çok değişik olacak. Hatta değişik olması ihtimali daha büyüktür. Zengin köylüler ve eğitim görmüş pekçok insan, köleliğin en kötü biçimleri sınırlandırıldığı ve yumuşatıldığı gibi, hemen yarın, çiftlik sahipleriyle birleşebilirler, ve o zaman tüm kır burjuvazisi tüm kır proletaryasına karşı ayağa kalkacaktır. O zaman sadece çiftlik sahiplerine karşı mücadele etmek gülünç olacaktır. O zaman tüm burjuvaziye karşı mücadele etmek, her şeyden önce bu mücadele için mümkün olduğunca çok özgürlük ve hareket alanı talep etmek zorunda olacağız, mücadelesini kolaylaştırmak için işçilerin yaşamının kolaylaştırılmasını istemek zorunda olacağız.

Öyle de olsa, böyle de olsa, her halükârda ilk görevimiz, en önemli ve en acil görevimiz, *kır proleterleri ve yarı-proleterleri ile kent proleterlerinin ittifakını sağlamlaştırmaktır*. Bu ittifakın gerçekleşmesi için şimdi derhal *halkın tam politik özgürlüğüne, köylülerin tam hak eşitliğine ve angarya köleliğinin kaldırılmasına* ihtiyacımız var. Bu ittifak gerçekleştiğinde ve güçlendiğinde, burjuvazinin onlar sayesinde orta köylüyü baştan çıkarmaya çalıştığı tüm yalanları kolaylıkla açığa çıkaracağız, tüm burjuvaziye karşı, hükümetin tüm güçlerine karşı ikinci, üçüncü ve son adımı atacağız, ve yolumuzdan şaşmadan zafere yürüyüp *tüm emekçi halkın tam kurtuluşunu* hızla zorlayacağız.

7— KIRDA SINIF MÜCADELESİ

Sınıf mücadelesi nedir? Bu, halkın bir kısmının diğer kısmına karşı mücadelesidir, paryalar, ezilenler ve emekçiler kitlelerinin, ayrıcalıklılara, ezenlere ve aylaklara karşı mücadelesidir; ücretli işçilerin ya da proleterlerin mülk sahiplerine ya da burjuvaziye karşı mücadelesidir. Bu büyük

mücadele, Rusya kırında da, herkes tarafından görülmesi, önemi kavranmasa da, her zaman vardı ve şimdi de vardır. Serflik henüz varken, tüm köylü kitlesi, kendisini ezenlere, Çarlık hükümeti tarafından korunan, savunulan ve desteklenen çiftlik sahipleri sınıfına karşı mücadele etti. Köylüler birleşemediler, cahillikleri köylüleri o zaman tamamen ezmişti; köylülerin kent işçileri arasında yardımcıları ve kardeşleri yoktu, buna rağmen köylüler ellerinden geldiğince, anlayabildikleri kadar savaştılar. Hükümetin barbarca baskılarından korkmadılar, askeri infazlardan ve kurşunlardan yılmadılar, köleliğin İncil'de onaylandığı ve tanrı yasası olduğunu (Metropolit Philaret tam olarak böyle söylüyordu!) kanıtlamak için tüm güçleriyle çaba harcayan papazlara inanmadılar, kâh orada kâh burada ayaklandılar ve sonunda tüm köylülerin ayaklanmasından korkan hükümet pes etti.

Serflik kaldırıldı, ama tamamen değil. Köylüler haklardan yoksun kaldılar, aşağı, vergi yükümlüsü, bayağı bir zümre olarak kaldılar, angarya köleliğinin pençelerinde kaldılar. Köylüler eskiden olduğu gibi huzursuzlar, eskiden olduğu gibi tam, gerçek özgürlük istiyorlar. Bu arada serfliğin kaldırılmasından sonra yeni bir sınıf mücadelesi, *proletaryanın burjuvaziye karşı mücadelesi* ortaya çıktı. Zenginlik arttı, demiryolları ve büyük fabrikalar kuruldu, kentler kalabalıklaşıp daha debdebeli hale geldi, fakat tüm bu zenginlikleri bir avuç insan ele geçirdi, buna karşılık halk gittikçe yoksullaştı, sefaletе düştü, aç kaldı ve başkaları için ücretli çalışmaya başladı. Kent işçileri, tüm yoksulların tüm zenginlere karşı yeni büyük bir mücadelesini başlattılar. Kent işçileri *Sosyal-Demokrat İşçi Partisi*'nde birleşip, mücadelelerini inatla, azimle, birlik halinde, adım adım ilerleyerek yürütüyorlar; büyük nihai savaşa hazırlanıyor ve tüm halk için politik özgürlük talep ediyorlar.

Sonunda köylülerin de sabrı taştı. Geçen yılın, 1902 yılının ilkbaharında Poltava, Harkov illerinin ve başka illerin köylüleri ayaklanıp çiftlik sahiplerinin üzerine yürüdüler, tahıl ambarlarının kapılarını açıp mallarını aralarında paylaştılar, köylülerin ekip biçtiği ama çiftlik sahibinin el koyduğu tahıllara dağıttılar ve toprak ve arazinin yeniden paylaşılmasını talep ettiler. Köylüler üzerlerindeki ölçsüz baskıya artık dayanamadılar ve kaderlerini iyileştirmeyi denediler. Açlıktan öleceklerine, ezenlere karşı mücadele ederek ölmenin daha iyi olduğu sonucuna —çok doğru bir sonuç— vardılar. Ne var ki köylüler kaderlerini değiştiremediler. Çarlık hükümeti onları (köylülerin ekip biçtiği tahıllı soyguncu çiftlik sahibinin elinden aldıkları için!) asi ve yağmacı ilan etti, üzerlerine, sanki düşman üzerine gönderir gibi asker gönderdi ve köylüler yenildiler. Köylülerin üzerine ateş açıldı, birçoğu öldürüldü, vahşice kırbaçlanıp ölesiye dövüldü; öyle işkence gördüler ki, benzerini Türkler bile düşmanlarına —hıristiyanlara— yapmamışlardır. Çarın elçileri, valiler, gerçek cellatlar gibi davrandılar. Askerler köylülerin karıları ve kızlarının ırzına geçti. Ve köylüler bir de memur mahkemelerinde yargılandılar, çiftlik sahiplerine 800 000 ruble ödemek zorunda bırakıldılar. Ve mahkemede, bu arsız, gizli işkence mahkemesinde, savunmanın, Çarın elçileri, vali Obolenski ve diğer Çarlık görevlilerinin köylülere nasıl işkence yaptıklarını, nasıl eziyet ettiklerini anlatmasına bile izin verilmedi.

Köylüler haklı bir dava için mücadele ettiler. Rus işçi sınıfı, Çarın uşakları tarafından kurşunlanarak, kırbaçlanarak öldürülen şehitlerin anısını her zaman saygıyla anacaktır. Bu şehitler işçi halkın özgürlüğü ve mutluluğu için savaşanlardı. Köylüler yenildi, fakat tekrar tekrar ayaklanacaklardır. Aldıkları ilk yenilgi cesaretlerini kırmayacaktır. Sınıf bilinçli işçiler, kentlerde ve köylerde mümkün olduğunca çok işçinin köylülerin

mücadelesinden haberdar olması, yeni başarılı mücadelelere hazırlanması için tüm güçleriyle çalışacaklardır. Sınıf bilinçli işçiler köylülere, **ilk köylü ayaklanmasının (1902) neden bastırıldığını ve Çarın uşaklarının değil, köylü ve işçilerin zaferi kazanmaları için neler yapılması gerektiğini anlatmak** için tüm güçleriyle çaba sarfedeceklerdir.

Köylü ayaklanması bastırıldı, çünkü cahil ve bilinçsiz bir kitlenin ayaklanmasıydı, belirli, açık **politik** talepleri, yani **devlet düzenini** değiştirme talebi olmayan bir ayaklanmaydı. Köylü ayaklanması bastırıldı, çünkü **hazırlık yapılmamıştı**. Köylü ayaklanması bastırıldı, çünkü kır proleterleri henüz kent proleterleriyle ittifak kurmamışlardı. Köylülerin ilk başarısızlığının üç nedeni bunlardır. Ayaklanmanın başarılı olması için, onun bilinçli ve iyi bir şekilde hazırlanması, tüm Rusya'yı kapsamaması ve ona kent işçileriyle ittifak halinde girişilmesi gerekir. Ve kentlerde işçi mücadelesinin attığı her adım, her sosyal-demokrat broşür ve gazete, bilinçli bir işçinin kır proletaryasına yaptığı her konuşma, bizi ayaklanmanın yineleneyeceği ve zaferle sonuçlanacağı zamana daha fazla yaklaştırmaktadır.

Köylüler, artık daha fazla dayanamadıkları, sessizce, direnmeden ölmek istemedikleri için, kendiliğinden ayaklandılar. Her türlü soygun, baskı ve işkenceden öyle çok çekmişlerdi ki, Çarın lütfu hakkında uydurulan karanlık söylentilerden bir an bile kuşku duymamış, tahılın açlara — ömür boyu başkaları için çalışan, toprağı ekip biçen, ama şimdi çiftlik sahibinin ambarları dibinde açlıktan ölenlere dağıtılmasının her akli başında insan tarafından haklı bulunacağına inanmışlardı. Besbelli ki köylüler, zenginlerin, çiftlik sahipleri ve burjuvaların, en iyi toprakları, tüm fabrikaları ve işletmeleri, açlık çeken halk kendileri için çalışsın diye ele geçirdiğini unutmuşlardı. Köylüler, zenginler sınıfını savunmak için sadece papazların vaaz vermekle

yetinmeyeceğini, sayısız memur ve askeriyle tüm Çarlık hükümetinin de ayağa kalkacağını unutmuşlardı. Çarlık hükümeti köylülere bunu hatırlattı. Çarlık hükümeti köylülere, devlet iktidarının ne olduğunu, kime hizmet ettiğini, kimi koruduğunu hayvanca bir gaddarlıkla gösterdi. Köylülere bu dersi sık sık anımsatmalıyız, o zaman **devlet düzeninin değişmesinin, politik özgürlüğün** neden gerekli olduğunu anlayacaklardır. Halkın daha geniş kesimleri bunu anladıkça, okuyup yazabilen ve düşünen her köylü, her şeyden önce uğrunda savaşılmaması gereken **üç temel talebi** kavradıkça, köylü ayaklanmaları plânsız olmaktan çıkacaktır. Birinci talep şudur: **Rusya'da seçilmiş ve otokratik olmayan bir halk hükümetinin kurulması için bir Halk Temsilcileri Genel Meclisinin toplanması.** İkinci talep: **Herkese her türden kitap ve gazete yayınlama özgürlüğü.** Üçüncü talep: **Köylülerin tam hak eşitliğinin yasayla tanınması, tüm diğer zümrelerle eşit kılınması ve her şeyden önce her türlü angarya köleliğinin ortadan kaldırılması amacıyla seçilmiş Köylü Komiteleri'nin kurulması.** Bunlar sosyal-demokratların en önemli, temel talepleridir ve köylüler şimdi bu talepleri kolayca anlayacaklar, halkın özgürlüğü için mücadelenin **neyle başlaması gerektiğini** kavrayacaklardır. Fakat köylüler bu talepleri kavradıklarında, kendilerini önce uzun süre, inatla ve kararlılıkla savaşa **hazırlamak** gerektiğini, bu hazırlığı tek başına değil, kentlerdeki sosyal-demokrat işçilerle birlikte yapmak zorunda olduklarını da kavrayacaklardır.

Her sınıf bilinçli işçi ve köylü, çevresine en akli başında, en güvenilir, en yürekli yoldaşları toplansın, hangi mücadelenin yürütülmesi ve nelerin talep edilmesi gerektiğini herkesin anlaması için onlara sosyal-demokratların ne istediklerini kavratmaya çalışsın. Sınıf bilinçli sosyal-demokratlar köylülere yavaş yavaş, ihtiyatla fakat kararlılıkla kendi öğretilerini öğretsinler, onlara

okumaları için sosyal-demokrat broşürleri versinler, güvenilir kişilerin küçük toplantılarında bu broşürleri açıklasınlar.

Fakat sosyal-demokrat öğreti sadece kitaplardan öğretilmekle kalmamasın, aynı zamanda çevremizde gördüğümüz her baskı ve adaletsizlik örneğiyle, olayıyla açıklansın. Sosyal-demokrat öğreti her türlü baskıya, her türlü soyguna, her türlü adaletsizliğe karşı mücadelenin öğretisidir. Ancak baskının nedenlerini bilen ve **tüm hayatı boyunca her baskı olayına karşı mücadele edenler** gerçek birer sosyal-demokratdır. Bu nasıl yapılacaktır? Sınıf bilinçli sosyal-demokratlar kentlerinde, köylerinde bir araya gelip, bunun işçi sınıfına mümkün olduğunca çok yarar getirmesi için nasıl yapılacağına kendileri karar vermelidirler. Örnek olarak bir iki olay anlatmak istiyorum. Diyelim ki sosyal-demokrat işçi ziyaret için köyüne geldi, ya da herhangi bir sosyal-demokrat işçi kentten herhangi bir köye geldi. Köy, örümcek ağına yakalanmış bir sinek gibi, komşu çiftlik sahibinin pençesinde bulunuyor, ezelden beri kölelik içinde ve bu kölelikten bir türlü kurtulamıyor. İşçi, derhal, gerçeği arayan ve ilk polis köpeğini gördüğünde tabanları yağlamayacak en akıllı, en akli başında ve en güvenilir köylüleri seçip, onlara meyus köleliklerinin nasıl ortaya çıktığını anlatmalıdır. Onlara, çiftlik sahiplerinin soylu komitelerinde köylüleri nasıl dolandırıp aldattıklarını, zenginlerin ne kadar güçlü olduğunu ve Çarlık hükümetinin onları nasıl desteklediğini anlatmalı, onlara sosyal-demokrat işçilerin taleplerini anlatmalıdır. Köylüler bu basit bağıntıları kavradıklarında, bu çiftlik sahibine karşı toplu direniş koyulup koyulmayacağı, köylülerin ilk ve en önemli taleplerini (kentlerdeki işçilerin taleplerini fabrika

sahiplerine ilettikleri gibi) ileri sürüp sürmeyecekleri birlikte iyice düşünülmelidir. Büyük bir köy ya da birçok küçük köy bu çiftlik sahibine kölelik içinde bulunuyorsa, güvenilir kişiler aracılığıyla en yakın sosyal-demokrat komiteden bir *bildiri* temin etmek en iyisidir: sosyal-demokrat komite, bildiride, köylülerin nasıl köleleştirildiklerini ve ilk plânda neler talep ettiklerini (toprak kirasının düşürülmesi, kışın tam ücret verilmesi, ya da hayvanların verdikleri zararlar nedeniyle bu kadar baskıya maruz kalmamaları, ya da başka çeşitli talepler) ta baştan itibaren layıkıyla anlatacaktır. Okuma yazma bilen her köylü, bu bildiriye okuduktan sonra meselenin ne olduğunu anlayacak ve okuma yazma bilmeyenlere de anlatacaktır. O zaman köylüler sosyal-demokratların onlardan yana olduğunu, her türlü soyguna karşı durduklarını açıkça anlayacaklardır. O zaman köylüler, birlikte dururlarsa hangi —az da olsa— kolaylıkların kabul ettirilebileceğini, ve tüm devlette hangi büyük iyileştirmelerin, kentlerin sosyal-demokrat işçileriyle birlikte yürütecekleri büyük mücadeleyle elde edilmek zorunda olduğunu anlayacaklardır. O zaman köylüler, bu büyük mücadeleye daha çok hazırlanacaklar, güvenilir insanların nasıl bulunacağını, talepleri için nasıl birlikte hareket etmeleri gerektiğini öğreneceklerdir. Belki ara sıra kentli işçilerin yaptığı gibi bir grev örgütlemeyi başaracaklardır. Hakikaten bu kırdaki kentte olduğundan daha zordur, fakat yine de bazen mümkündür. Başka ülkelerde de, örneğin iş mevsimlerinde, çiftlik sahiplerinin ve zengin köylülerin mutlaka işgücüne gereksinim duydukları dönemlerde başarılı grevler olmuştur. Kır yoksulları greve hazırsa, herkes ortak talepler konusunda önceden görüş birliğine vardysa, bu

talepler bildirilerde açıklandı ya da toplantılarda iyice anlatıldıysa, o zaman hepsi bir olacak ve çiftlik sahibi ya geri adım atacak, ya da en azından köylüleri yağmalama hususunda kendisini biraz dizginleyecektir. Grev birlik halinde sürdürülürse ve en büyük iş zamanında başlamışsa, çiftlik sahipleri ve resmi makamlar da askeri birlikler göndererek pek birşey yapamazlar; zaman geçmektedir ve çiftlik sahibi herşeyini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyadır ve bu durumda kısa süre sonra onunla konuşmak olanaklı olacaktır. Elbette bu yeni bir şeydir. Ve yeni şeyler ilk başta hemen başarılı olmaz. Kentlerdeki işçiler de birlik-beraberlik içinde mücadele etmeyi hemen ta baştan bilemediler, birlikte hangi talepleri ileri süreceklerini hemen bilemediler, bilakis makineleri kırıp fabrikaları yıktılar. Fakat şimdi birlikte mücadele etmeyi öğrendiler. Her yeni şeyi ilkönce öğrenmek gerekir. fiimdi işçiler, ancak birlikte hareket ettiklerinde hemen bazı iyileştirmeleri elde edebileceklerini öğrendiler; halk da giderek toplu direnişe alışıyor ve büyük nihai savaşa her geçen gün daha fazla hazırlanıyor. Bunun gibi, köylüler de en gaddar yağmacılara karşı nasıl direnmek, birlik olup kolaylıklar talep etmek ve yavaş yavaş, metanetle ve her yerde özgürlük uğruna büyük mücadeleye nasıl hazırlanmak gerektiğini öğrenecektir. Sınıf bilinçli işçi ve köylülerin sayısı gittikçe artacak, kırdaki sosyal-demokrat birlikler gittikçe güçlenecek ve çiftlik sahibine her kölece bağımlılık, papazların her tehdidi, polisin her vahşeti ve resmi makamların her baskısı, halkın gözlerini daha da açacak, onları birlikte direnmeye, devlet düzenini zor yoluyla değiştirmenin gerekli olduğu düşüncesine alıştıracaktır.

Bu broşürün daha başında, kentlerin işçi halkının

haykırdığını söyledik: "Kahrolsun Otokrasi!" İşçi halkın kentlerde ayağa kalkacağı, sadece sokaklarda haykırıp yürümek için değil, aynı zamanda işçilerin büyük nihai mücadele için ayağa kalkıp tek adammışçasına şunu söyleyecekleri gün yakındır: "Ya mücadelede öleceğiz, ya da özgürlüğü kazanacağız!" O zaman bu mücadelede ölen ve şehit düşen yüzlercesinin yerini hemen binlerce yeni, daha da kararlı savaşçı alacaktır. O zaman köylüler de ayaklanacak, tüm Rusya'da ayağa kalkacak ve kentlerdeki işçilerin yardımına koşacaklar, işçi ve köylülerin özgürlüğü için sonuna kadar çarpışacaklardır. Buna hiçbir Çarlık alayı karşı koyamayacaktır. Zafer emekçi halkın olacaktır, işçi sınıfı tüm emekçilerin her türlü boyunduruktan kurtuluşu için geniş ve uzun yolda ilerlemeye başlayacak, özgürlükten sosyalizm mücadelesi için yararlanacaktır!

1903

"ZARYA" DERGİSİ İLE BİRLİKTE "ISKRA" GAZETESİ TARAFINDAN ÖNERİLEN RUSYA SOSYAL-DEMOKRAT İFİÇİ PARTİSİ PROGRAMI

Programın ne olduğunu, neden gerekli olduğunu, neden yalnızca ve yalnızca Sosyal-Demokrat Parti'nin belirgin ve berrak bir programa sahip olduğunu yukarıda anlattık. Programı ancak Parti Kongremiz, yani tüm Parti işçilerinin temsilcilerinin toplantısı kesin olarak kabul edebilir. Fakat Partimizin pekçok Komitesi daha şimdiden, "Iskra" ile hemfikir olduklarını, "Iskra"yı yönetici gazete olarak tanıdıklarını açıkça ifade etmişlerdir. Bu nedenle, Program taslağımız, önümüzdeki Kongre'ye kadar, Sosyal-Demokratların hedeflerinin aydınlatılmasına kesinlikle hizmet edebilir, ve biz, bu taslağı, yazımızın sonuna kesintisiz eklemeyi gerekli görüyoruz.

Elbette her işçi, açıklaması olmadan Programda söylenen her şeyi anlamayacaktır. Marx ve Engels tarafından tamamlanan sosyal-demokrat öğretinin yaratılmasına birçok büyük sosyalist katılmış, tüm ülkelerin işçileri, yararlanmak, Programımıza temel almak istediğimiz deneyimi edininceye kadar pekçok badirelerden geçmişlerdir. Bu nedenle işçiler, Programın, **kendi** programının **kendi** mücadele bayrağının her kelimesini anlamak için, sosyal-demokrat öğretiyi iyi bilmelidir. Ve

işçiler sosyal-demokrat programı özellikle kolay anlayıp kavrarlar, çünkü bu program, her düşünen işçinin görüp yaşadığı şeyleri dile getirir. Hiç kimse, programı derhal anlamanın "zor" olduğundan korkmasın: her işçi ne kadar çok okur ve üzerinde ne kadar çok düşünürse, mücadelede ne kadar deneyim biriktirirse, onu o kadar iyi anlayacaktır. Fakat Sosyal-Demokratların tüm programı hakkında herkes düşünüp, kendince bir yargıya varsın, herkes daima, *sosyal-demokratların ne istediklerinin* ve tüm işçi halkın *kurtuluşu hakkında ne düşündüklerinin hepsini* aklında tutsun. Sosyal-Demokratlar, herkesin tüm gerçekleri sonuna kadar berrak ve tam bir şekilde bilmesini, Sosyal-Demokrat Parti'nin ne olduğunu bilmesini istiyorlar.

Burada tüm programı ayrıntılarıyla açıklayamayız. Bunun için ayrı bir yazı gerekir. Burada sadece, Programda neyin söylendiğini kısaca ana hatlarıyla anlatmak istiyoruz ve okura, kendisine yardımcı olması için şu iki eseri edinmesini öğütleriz. Bunlardan birisi, Alman sosyal-demokratı Karl Kautsky'nin Rusça'ya çevrilmiş olan "*Erfurt Programı*" başlıklı kitabıdır. İkincisi, Rus sosyal-demokratı L. Martov'un "*Rusya'da İşçi Davası*" adlı kitabıdır. Bu yazılar, tüm programımızı anlamaya yardımcı olacaktır.

fiimdi de Programımızın her bir bölümünü ayrı bir harfle işaretlendirip (bkz. daha aşağıdaki Program), her bir bölümde nelerden söz edildiğini belirtmek istiyoruz.

A) Başlangıçta, proletaryanın tüm dünyada kendi kurtuluşu için mücadele ettiği ve Rus proletaryasının, tüm ülkelerin işçi sınıfının dünya ordusunun sadece bir birliği olduğundan söz edilmektedir.

B) Devamla, dünyanın neredeyse tüm ülkelerinde,

bunlar arasında Rusya'da da, burjuva ilişkilerin/koşulların nasıl olduğundan söz edilmektedir. Toprak sahipleri ve kapitalistler için çalışan nüfusun çoğunluğunun nasıl sıkıntı ve sefalet içinde yaşadığı, küçük zanaatkârlar ve köylüler mahvolup giderken, buna karşılık büyük fabrikaların nasıl geliştiği, sermayenin nasıl hem bizzat işçiyi, hem de karısını ve çocuklarını boyunduruk altına aldığı, işçi sınıfının durumunun nasıl kötüleştiği ve işsizlik ve sefaletin nasıl büyüdüğünden söz edilmektedir.

C) Sonra işçilerin birleşmesinden, mücadelelerinden, büyük mücadele hedefinden: tüm ezilenlerin kurtuluşundan, yoksulların zenginler tarafından her türlü boyunduruk altına alınışının tamamen ortadan kaldırılmasından söz edilmektedir. Burada, işçi sınıfının neden gittikçe güçlendiği, neden tüm düşmanlarını, burjuvazinin tüm savunucularını muhakkak altedeceği de açıklanmaktadır.

D) Ayrıca, tüm ülkelerde ne amaçla sosyal-demokrat partiler kurulduğundan, bunların işçi sınıfının mücadele etmesine nasıl yardım ettiğinden, işçileri toparlayıp yönlendirmesinden, onları aydınlatıp büyük mücadeleye hazırlamasından söz edilmektedir.

E) Daha sonra, Rusya'da halkın neden başka ülkelerde olduğundan daha da kötü yaşadığı, çarlık otokrasisinin ne kadar büyük bir kötülük olduğu, her şeyden önce onu nasıl devirmek ve Rusya'da seçilmiş bir halk hükümeti kurmak zorunda olduğumuzdan söz edilmektedir.

F) Seçilmiş hükümet tüm halka hangi iyileştirmeleri getirecek? Bundan yazımızda söz ediyoruz, ve Program'da da bundan söz ediliyor.

G) Sonra Program'da, tüm işçi sınıfının daha iyi yaşaması ve sosyalizm için mücadele etmekte daha çok özgürlüğe sahip olması için derhal hangi iyileştirmelerin mücadeleye elde edilmesi gerektiğine işaret edilmektedir.

H) Programda özellikle, kır yoksullarının kır burjuvazisine olduğu gibi Rusya'nın tüm burjuvazisine karşı da sınıf mücadelesini daha kolay ve daha özgür bir şekilde yürütebilmesi için, ilk plânda tüm köylüler için kazanılması gereken iyileştirmeler sıralanmaktadır.

I) Son olarak, Sosyal-Demokrat Parti tüm halkı, polislerin ya da memurların verdikleri sözlere ya da güzel konuşmalarına inanmamaları yönünde uyarmakta ve genel özgür bir halk temsilcileri meclisinin derhal toplanması için kararlılıkla mücadele etmeye çağırmaktadır.